

Luokanopettajien antamat merkitykset kotitehtäville osana opetus-
työtään

Pro gradu -tutkielma

Pauliina Rintamäki

0333269

Kasvatustieteiden tiedekunta

Luokanopettajakoulutus

Lapin yliopisto

2016

Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta

Työn nimi: Luokanopettajien antamat merkitykset kotitehtäville osana opetustyötään

Tekijä: Pauliina Rintamäki

Koulutusohjelma/oppiaine: Luokanopettajakoulutus

Työn laji: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä: 77 sivua

Vuosi: 2016

Tiivistelmä

Pro gradu -tutkielmani aiheena on, miksi luokanopettajat antavat kotitehtäviä oppilaille. Valitsin tämän aiheen, sillä aikeisempi tutkimustieto kotitehtävien eduista oppilaille ja opetukselle on ollut sekä ristiriitaista että vähäistä. Tutkielmassani tutkin, miksi opettajat antavat kotitehtäviä oppilaille sekä millaisia etuja ja haittoja kotitehtävistä on oppilaille. Vertailin eri luokka-asteita opettavien opettajien näkemyksiä kotitehtävien tavoitteista. Tutkielmani on laadullinen fenomenografinen tutkimus. Keräsin tutkielman aineiston haastattelemalla seitsemää luokanopettajaa. Käytin osana aineistoa kandidaatintutkielmani aineistoa.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että opettajat pohtivat tarkasti kotitehtävien tavoitteita. Näitä tavoitteita olivat kotitehtävillä koulunkäynnin alkuun, oppilaiden eteneminen opinnoissa, oppiaineksen kertaus, kotitehtävät osana koulunkäyntiä, kotitehtävien eriyttäminen, vastuun ottamisen opettelemien, oppimisen ilon kokemusten luonti sekä ulkomuistin harjoittaminen. Opettajat olivat tietoisia siitä, että kotitehtävistä voi olla sekä etua että haittaa oppilaalle. Opettajien mielestä oikein käytettynä kotitehtävistä on hyötyä oppilaille.

Asiasanat: kotitehtävät, luokanopettaja, laadullinen tutkimus, fenomenografia, haastattelu

Sisällys

1. Johdanto.....	5
2. Kotitehtävät osana opetusta.....	8
2.1. Kotitehtävien tekemisen edut.....	9
2.2. Kotitehtävien tekemisen haitat.....	11
2.3. Kotitehtävät osana oppimateriaalia.....	15
3. Kotitehtävät osana koulun arkea	17
3.1. Koulukulttuuri ja kotitehtävät.....	17
3.2. Opettajan rooli koulussa	21
3.3. Oppilaan koulunkäynti ja kotitehtävät.....	23
4. Tutkimuksen toteutus ja tutkimuskysymykset.....	25
4.1. Laadullinen tutkimus.....	26
4.2. Fenomenografia tutkielmassani.....	28
4.3. Haastattelututkimus	29
4.4. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi.....	32
5. Kotitehtävien käyttö opetuksessa	34
5.1. Miksi opettajat antavat kotitehtäviä?.....	35
5.1.1. Kotitehtävillä koulunkäynnin alkuun.....	36
5.1.2. Lapsen eteneminen opinnoissa	38
5.1.3. Obitun harjoittelu tai kertaus kotitehtävien avulla	39
5.1.4. Kotitehtävät koulunkäynnin osana	41
5.1.5. Eriyttäminen oppilaan omalla tasolla.....	42
5.1.6. Oppilaan onnistumisen kokemukset.....	43
5.1.7. Kotitehtävät vastuun opettelemisen välineenä	44
5.1.8. Kotitehtävien käyttö ulkomuistin harjoittamiseen.....	46
5.2. Kotitehtävien edut.....	47

5.2.1. Tehtävien eriyttäminen oppilaan omalla tasolla.....	47
5.2.2. Opettaja seuraa oppilaiden oppimista.....	49
5.2.3. Vanhempien mukaan ottaminen lapsen opiskeluun	50
5.2.4. Kotitehtävät oppimisen tukena	52
5.2.5. Oppilaiden itsetietoisuuden ja itsetunnon kehittäminen	53
5.2.6. Oppilaiden vastuunotto.....	54
5.3. Kotitehtävien haitat.....	55
5.3.1. Huonosti suunnitellut kotitehtävät	56
5.3.2. Oppilaiden uupuminen.....	57
5.3.3. Oppilaiden liiallinen läksyjen teko	59
5.3.4. Kotitehtävien vaikutus oppituntiin.....	60
5.3.5. Vanhempien tuen puute	61
6. Yhteenveto	62
7. Pohdinta.....	66
7.1. Tutkimuksen luotettavuus.....	66
7.2. Oma tutkijan positioni.....	69
Lähteet	71
Liite 1	76
Liite 2	77

1. Johdanto

Kotitehtävät otettiin ensimmäistä kertaa käyttöön 1900-luvun taitteen jälkeen (Cooper 1989, 1). Suomessa kotitehtävät ovat olleet osa suomalaista koulua jo vuosikymmenten ajan. Kotitehtävät traditiona yhdistävät useita sukupolvia ja näin ollen lähes jokaisella suomalaisella on oma näkemyksensä ja käsityksensä kotitehtävistä. Kotitehtävät ovat yleinen osa opetusta useimmissa koululuokissa. Kotitehtävät eivät ole vain Suomessa käytettävä opetusmenetelmä, vain oppilaat ympäri maailmaa tekevät kotitehtäviä. Näin on esimerkiksi Englannissa, Yhdysvalloissa, Ruotsissa ja Australiassa.

Kiinnostuin kotitehtävä-aiheesta yliopisto-opintojeni yhteydessä, koska yksi opiskelija esitteli minulle artikkelin, jossa todettiin, että kotitehtävien ja oppimisen välillä on vain heikko yhteys. Artikkelissa oli väitetty, että vasta toisen asteen opetuksessa kotitehtävien avulla on mahdollista oppia uutta tietoa. Aloin pohtimaan sitä, miksi kotitehtäviä annetaan, sillä yleinen mielikuva, joka minulle on omalta peruskoulu- ja lukio ajaltani jäänyt, oli se, että kotitehtäviä tehdään, jotta opitaan.

Suomessa opettajalla on mahdollisuus valita käyttävätkö he kotitehtäviä lainkaan omassa opetuksessaan, sillä perusopetuksen opetussuunnitelma (Opetushallitus 2004, 19) määrittelee kotitehtävät yhdeksi mahdolliseksi opetusmenetelmäksi, jota jokainen opettaja halutessaan voi käyttää osana omaa opetustaan. Uudessa opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2014) ei puhuta kotitehtävistä lainkaan, mutta opettajalla on edelleen autonomia valita, mitä työtapoja luokassaan käyttää, kunhan hän käyttää niitä monipuolisesti. Työtapojen tulee toteuttaa uuden opetussuunnitelman asettamia tavoitteita.

Tutkimusten mukaan kotitehtävien ja oppimisen välillä on peruskoulussa heikko yhteys. Jokaisen opettajan tulee ottaa tämä huomioon osana omaa opetustaan ja pohtia onko pedagogisesti perusteltua käyttää kotitehtäviä. (Saloviita 2013, 59–60.) Luokanopettaja on vastuussa peruskoulussa tapahtuvasta kasvatus- ja opetustyöstä. Opettajan työtehtäviin kuuluu arvioida omaa pedagogiikkaansa ja näin antaa oppilaille parhaat mahdolliset tiedot ja taidot tulevaisuutta varten. Ovatko kotitehtävät vanhentunut opetusmenetelmä, vai onko kotitehtävillä paikkansa vielä tänään ja tulevaisuudessa? Onko oppimisen lisäksi kotitehtävillä joku muu funktio, kuten esimerkiksi vastuullisuuteen oppiminen?

Tutkielmassani selvitän miksi opettajat antavat oppilaille kotitehtäviä. Tutkimusaineistona ovat opettajien haastattelut. Vaikka kotitehtävät ovat olleet osana kouluja ympäri maailmaa, on niistä tehty vain vähän tutkimusta (ks. Cooper, Robinson & Patall 2006; Horsley & Walker 2008; Saloviita 2013). Kotitehtäviä on tutkittu esimerkiksi oppilaiden motivaation ja opettajan näkökulmasta, mutta useat tutkimukset ovat yli 20 vuotta vanhoja ja suuri osa näistä tutkimuksista ovat määrällisiä tutkimuksia (Epstein & van Voorhis 2001). Lisäksi useat eri tutkimukset, joissa on tutkittu kotitehtävien tarpeellisuutta, ovat myös ristiriitaisia (Horsley & Walker 2008, 80; Watkins & Stevens 2013, 80). Tästä syystä pidän tärkeänä selvittää näkevätkö opettajat kotitehtävät tänä päivänä tärkeinä ja hyödyllisinä vai jopa huonona pedagogisena ratkaisuna.

Pro gradu -tutkielmani on laadullinen fenomenografinen tutkimus opettajien syistä antaa oppilaille kotitehtäviä osana heidän työtään ja oppilaiden opiskelua. Pro gradu -tutkielmani aineisto koostui setisemän eri luokanopettajan haastattelusta. Osaksi aineistoa otin myös kandidaatintutkielman aineiston, jonka aiheena oli myös kotitehtävät. Tutkielmassani selvitän, miksi luokanopettajat antavat oppilaille kotitehtäviä ja minkälaisia etuja ja haittoja he näkevät kotitehtävissä. Opettajien haastattelut analysoin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä (Tuomi &

Sarajärvi 2009, 108–112). Tutkielmassa tarkoitukseni on myös selvittää miten kotitehtävien tavoitteet sijoittuvat eri luokka-asteille.

Tein kandidaatintutkielmani myös kotitehtävistä (Rintamäki 2014). Siinä tutkin opettajien antamia merkityksiä kotitehtäville alkuopetuksessa. Kandidaatintutkielmassa haastattelin kolmea sillä hetkellä alkuopetuksessa opettavaa opettajaa. Tutkielman tuloksista ilmeni muun muassa se, että kotitehtäviä annettiin ennen kaikkea, koska niiden nähtiin auttavan nuoria koululaisia koululaistaidoissa ja asiasisällön kertaamisessa eli tiedon vahvistamisessa. Pro gradu -tutkielmassa tarkoitukseni on laajentaa kandidaatintutkielmaani ja suuremman aineiston avulla selvittää miksi opettajat antavat omassa opetuksessaan kotitehtäviä alakoulun eri luokka-asteilla.

2. Kotitehtävät osana opetusta

Kotitehtävät ovat olleet käytössä opetusmenetelmänä aina 1900-luvun alusta asti. Kotitehtävät otettiin alun perin käyttöön, kun pedagogiikassa keskityttiin asioiden muistamiseen ja ulkoa opettelemiseen. Kotitehtävät nähtiin tapana toteuttaa tätä pedagogiikkaa kotona. Kotitehtävillä on ollut kotitehtävien historiasa useita jaksoja, milloin niitä on käytetty vähemmän, mutta kotitehtävät ovat kuitenkin edelleen käytössä. (Cooper 1989, 1.)

Kotitehtävät ovat tehtäviä, jotka opettaja on antanut oppilaille tehtäväksi koulun ulkopuolella (Cooper 1989, 2). Vaikka Cooperin määritelmällä on jo ikää, voidaan ajatella, että hänen määritelmänsä pätee edelleen tämän päivän kouluissa. Cooperin (1898, 3) mukaan kotitehtäviä annettaessa on otettava huomioon oppilaiden erilaisuus, oppilaiden ikätaso ja eri oppiaineiden ominaispiirteet. Hänen mukaansa opettajien tulee miettiä kotitehtävän tavoitteet kotitehtäviä suunnitellessa. Opettajan on hänen mukaansa myös mietittävä millä tavalla käsittelee kotitehtäviä, kun ne on tehty. Kerääkö hän ne esimerkiksi tarkastusta varten, vai antaako hän luokalle palautetta kotitehtävistä. Epstein ja van Voorhis (2001, 181) tuovat esille sen, että opettaja ei pelkästään anna kotitehtäviä oppilaille, vaan hän myös suunnittelee kotitehtävät. Heidän mukaansa kotitehtäviä suunnitellessa opettajan tulee huomioida kotitehtävän tarkoitus sekä suunnitella tehtävä siten, että oppilas pystyy hyvin tekemään kotitehtävän. Näin ollen opettajan ei tulisi käyttää kotitehtäviä siten, että ne ovat vain osa jokapäiväistä rutiinia, vaan myös suunnitella niitä, jotta oppilaat hyötyisivät kotitehtävien eduista parhaiten.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2004, 19) mukaan kotitehtävät ovat yksi mahdollinen työtapa, jota opettaja voi käyttää

osana omaa opetustaan. Toisaalta uudessa perusopetuksen opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2014, 28–29) ei luetella vanhan opetussuunnitelman tapaan opettajien mahdollisia työtapoja. Uusi opetussuunnitelma edellyttää kuitenkin, että opettajan tulee monipuolisesti käyttää ja arvioida eri työskentelytapoja. Opettaja sekä käyttää itseohjautuvuuteen johtavia työskentelytapoja.

Saloviidan (2013, 59–60) mukaan jokaisen opettajan tulisi pohtia tarkasti, miksi käyttää kotitehtäviä osana omaa opetustaan. Cooper (1898, 1) uskoo, etteivät opettajat antaisi kotitehtäviä, jos he eivät uskoisi siihen, että niillä olisi pedagogista arvoa opetuksessa. Kotitehtävät ovat tärkeitä ja hyödyllisiä, mutta opettaja oman alansa ammattilaisena päättää tilanteesta riippuen koska hän antaa kotitehtäviä ja koska ei. Käytännössä jokainen opettaja tekee pedagogiset valintansa itse, eikä uudessa perusopetuksen opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2014) velvoiteta käyttämään kotitehtäviä millään tavalla.

2.1. Kotitehtävien tekemisen edut

Cooper on koonnut kotitehtävien tekemisen edut neljään yläkategoriaan. Kaikki positiiviset kotitehtävistä saatavat edut ovat suhteellisia, eivätkä kaikki kotitehtävistä saadut edut esiinny samalla oppilaalla, vaan eri oppilaat saavat kotitehtävistä etuja eri tavalla. Kotitehtävien eduksi luetellaan yläkategorioissa: 1) välitön osaaminen ja ymmärrys, 2) pitkäaikaiset akateemiset hyödyt, 3) ei-akateemiset edut sekä 4) vanhempia ja perhettä koskevat edut. Tarkennan näiden kategorioiden sisältöä seuraavaksi. (Cooper 1989, 2; Cooper, Robinson & Patail 2006, 8.)

Ensimmäinen kategoria on välitön osaaminen ja ymmärrys. Tässä kategoriassa tuli esille se, että oppilaat muistavat paremmin uuden tiedon, kun kertaavat sen. Oppilaat ymmärtävät asian paremmin kotitehtävien avulla. Kotitehtävien avulla

oppilaat oppivat ajattelemaan kriittisemmin, luomaan konsepteja ja oppivat paremmin prosessoimaan informaatiota. (Cooper 1989, 2; Cooper, Robinson & Patall 2006, 8.) Saloviidan (2013, 59) mukaan kotitehtäviä on aina perusteltu sillä, että niistä on hyötyä oppilaiden oppimiselle ja oppimisprosessille. Epstein ja van Voorhis (2001, 181–182) toteavat, että perinteisesti ajatellaan, että mitä enemmän oppilas opiskelee, sitä enemmän hän oppii. Joten kun oppilas tekee kotitehtäviä kotona, hän oppii enemmän. He myös lisäävät, että harjoittelu saattaa auttaa osan oppilaiden oppimista.

Toinen kategoria, missä käsitellään kotitehtävien positiivisia vaikutuksia, on pitkäaikaiset akateemiset hyödyt. Tällaiseksi hyödyksi katsotaan oppimisen tapahtuminen enenevässä määrin kouluajan ulkopuolella. Kotitehtävät voivat parantaa oppilaiden suhtautumista kouluun. Kotitehtävien avulla oppilaat saavat myös erinomaiset opiskelutavat ja taidot. (Cooper 1989, 2; Cooper, Robinson & Patall 2006, 8.) Kotitehtävien katsotaan opettavan oppilaille opiskelutottumuksia (Saloviita 2013, 59).

Kolmantena kategoriana on ei-akateemiset hyödyt. Kotitehtävien avulla on mahdollisuus parantaa oppilaiden itseohjautuvuutta. Kotitehtävät vaikuttavat myös positiivisesti oppilaiden itsekuriin. Kotitehtävät voivat vaikuttaa myös positiivisesti siihen, miten oppilaat organisoivat aikaa tehtäviä tehdessään. Kotitehtävät voivat myös lisätä oppilaiden uteliaisuutta. Kotitehtävien avulla oppilaat oppivat myös itsenäiseen ongelmanratkaisuun. (Cooper 1989, 2; Cooper, Robinson & Patall 2006, 8.) Saloviita (2013, 59) esittää, että perinteisesti kotitehtävien katsotaan parantavan oppilaiden itsekuria ja itseohjautuvuutta. Epstein ja van Voorhis (2001, 182) tuovat esille sen, että kotitehtävien tekeminen saattaa vaikuttaa positiivisesti myös oppilaiden vastuukantokykyyn sekä itsetunnon parantumiseen. Heidän mukaansa kotitehtäviä tehdessä oppilaat saavat itse suunnitella kuinka paljon aikaa he käyttävät mihinkin tehtävään. Oppilaat oppivat priorisoimaan ja luomaan omaa aikatauluaan.

Neljäntenä ja samalla viimeisenä kategoriana on vanhempia ja perhettä koskevat edut. Kotitehtävien katsotaan saavan vanhemmat arvostamaan sekä kiinnostumaan enemmän koulusta. Vanhemmilla on myös mahdollisuus osoittaa kiinnostuksensa lapseensa ja hänen koulutyöhönsä kotitehtävien kautta. Oppilaat myös kasvavat tietoisemmiksi koulun ja kodin välillä vallitsevasta yhteydestä. (Cooper 1989, 2; Cooper, Robinson & Patall 2006, 8.) Kotitehtävien katsotaan myös antavan vanhemmille mahdollisuuden osallistua lapsen koulutyöhön. Vanhemmat saavat kotitehtävien avulla tietoa siitä, mitä oppilas tekee ja oppii koulussa. Kotitehtävien katsotaan tekevän perheistä yhtenäisemmän. (Saloviita 2013, 59.) Vanhempien osallisuus kotitehtävien tekemisessä saattaa kannustaa oppilaita tekemään kotitehtävät paremmin sekä huolellisemmin ja käyttämään niiden tekemiseen enemmän aikaa (Epstein & van Voorhin 2001, 181). Vanhempien apu kotitehtävien tekemisessä auttaa etenkin alakoulussa olevia lapsia. Vanhemmat eivät vain auta lasta oppiainesisältöjen kanssa, vaan he myös auttavat lasta löytämään itselleen sopivan opiskelutavan. Sääntöjen asettamisella sekä vanhemman kotitehtävien monitoroinnilla katsottiin olevan positiivisia vaikutuksia oppilaalle, kuitenkin tämä oli hyvin yksilökohtaista. (Patall, Cooper & Robinson 2008, 1089–1090.) Cosdenin, Morrisonin, Gutierrez ja Brownin (2004, 220) mukaan tehtävien ja tekemisen strukturointi koulun jälkeen johtaa parempiin oppimistuloksiin.

2.2. Kotitehtävien tekemisen haitat

Kotitehtävistä on tehty myös tutkimusta, missä on listattu kotitehtävien mahdollisia negatiivisia vaikutuksia oppilaille (Cooper 1989; Cooper, Robinson & Patall 2006). Nämä ominaisuudet ovat suhteellisia eli niitä ei esiinny kaikilla oppilailla. Nämä negatiiviset kategoriat ovat: 1) kyllästyminen, 2) ajan riittämättömyys vapaa-aikaan ja yhteisölliseen toimintaan, 3) vanhempien puuttuminen, 4) huijaiminen sekä 5) enenevät tasoerot oppilaiden välillä.

Ensimmäinen kategoria on kyllästymisen. Kotitehtävät voivat aiheuttaa sen, että oppilas menettää kiinnostuksensa akateemiseen aineistoon ja tehtäviin. Kotitehtävät voivat myös olla syynä emotionaaliseen ja fyysiseen väsymykseen oppilaille. (Cooper 1989, 2; Cooper, Robinson & Patall 2006, 8.) Khon (2007, 1) tuo myös esille sen, että oppilaat saattavat turhautua kotitehtäviin kuluva ajasta tai turhautua itse kotitehtävistä.

Toisessa kategoriassa ei ole alakategorioita. Toisen kategorian mukaan kotitehtäviin käytetty aika vie oppilailta aikaa heidän vapaa-ajastaan. Kotitehtävien tekeminen voi aiheuttaa myös sen, ettei oppilaille ole aikaa yhteisölliseen toimintaan, kuten harrastuksiin tai muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan. (Cooper 1989, 2; Cooper, Robinson & Patall 2006, 8; Khon 2007, 1.) Vaikka Cooper on amerikkalainen tutkija, uskon kuitenkin, että tällainen on mahdollista myös Suomessa. Varsinkin lukiossa tai yläkoulussa oppilaille on useita opettajia eri oppiaineissa. Tästä johtuen opettajat eivät tiedä kuinka paljon oppilas saa päivän aikana kotitehtäviä. Tämän vuoksi oppilaalla voi olla paljon kotitehtäviä tehtävänä. Useat lukiolaiset, itseni mukaan lukien, luopuvat jostain harrastuksesta lukioaikana, sillä heillä ei ole aikaa enää harrastuksille, kun he haluavat pärjätä hyvin koulussa ja saada työnsä tuloksena korkeakoulupaikan. Kotitehtäviin tuona aikoina saattoi kulua yhdessä illassa aikaa jopa neljä tuntia.

Kolmantena kategoriana on vanhempien puuttuminen kotitehtäviin. Vanhemmat voivat vaatia oppilailta hyvää koulumenestystä. Tämän seurauksena oppilaan vanhemmat voivat tarkkailla oppilaan kotitehtävien tekemistä kotona. Tämän vuoksi oppilaista voi tuntua siltä, kun vanhemmat painostaisivat heitä kotona hyviin suorituksiin. Suomessa kotitehtävät voivat myös vaikuttaa oppilaan arvossanaan. Vanhemmat voivat myös antaa lapselle ohjeita, jotka ovat ristiriidassa lapsen opettajan ohjeiden kanssa. Tämä voi hämmäntää oppilasta. (Cooper 1989, 2; Cooper, Robinson & Patall 2006, 8.) Vanhemmat eivät ole ainoita, jotka vaativat hyvää menestymistä koulussa. Oppilaat voivat vaatia itseltään täy-

dellisiä suorituksia myös koulutyöstä. Näiden suoritusten tulee olla samanlaisia kuin opettajalla. Oppilaat alkavat pelätä sitä, että heidän vastauksensa on väärä ja tuntevat syyllisyyttä tästä. (O'Connor 2000, 184–185.) Vanhemmat voivat valittaa sitä, että kotitehtävät vaikuttavat negatiivisesti heidän ja lapsen väliseen suhteeseen. Vanhemmat voivat joutua pakottamaan lapsen tekemään kotitehtävät. Vanhemmat myös mahdollisesti huolehtivat siitä, että ovatko he tarpeeksi mukana kotitehtävien teossa vai eivätkö he anna lapselle tarpeeksi tilaa tehdä kotitehtäviä itse. (Khon 2007, 1.)

Neljäntenä kategoriana on huijaaminen. Oppilaat voivat mahdollisesti kopioida kotitehtävien vastaukset toisilta oppilailta, niin että heidän ei itse tarvitse tehdä niitä. Vanhemmat tai toiset oppilaat voivat myös auttaa oppilasta kotitehtävien kanssa siten, että auttaminen menee tuutoroinnin rajojen ylitse. Näin vanhempi tai muu oppilasta auttava henkilö tekee kotitehtävät oppilaan puolesta. (Cooper 1989, 2; Cooper, Robinson & Patall 2006, 8.) Oppilaiden tulisi itse ymmärtää miksi he tekevät kotitehtäviä. Opettajan tulee myös puhua vanhemmille esimerkiksi vanhempainillassa vanhempien roolista kotitehtäviä tehdessä. Esimerkiksi jos vanhemmat aina tarkistavat kotitehtävät ja korjaavat, niin oppilaan ei välttämättä edes tarvitse yrittää tehdä kotitehtäviä oikein. Kotitehtävien tulee olla oppimiskokemus ja on myös tärkeää, että oppilaat oppivat omista virheistään.

Viidentenä ja samalla viimeisenä kategoriana on se, että kotitehtävät omalta osaltaan mahdollisesti aiheuttavat eneneviä tasoeroja oppilaiden välillä. Tässä kategoriassa ei ole alakategorioita. (Cooper 1989, 2; Cooper, Robinson & Patall 2006, 8.) Tämä on mahdollista, kun kotitehtäviä ei ole eriytetty oppilaan omalle tasolle, niin oppilaat saattavat luovuttaa tehdessään kotitehtäviä, jos ne ovat heille liian haastavia. Toisaalta taas oppilaiden tulisi saada opiskella omalla tasollaan, eli tehdä oman tasoisia tehtäviä. Eriyttämisen tulisi tapahtua koulussa sekä ylöspäin eriyttävänä että alaspäin eriyttävänä. Uuden opetussuunnitelman (Opetushallitus 2014) mukaan jokaisen oppilaan tulee saada koulussa oman

tasoista opetusta. Saman ikäisillä oppilailla on eri lähtökohdat, heikkoudet sekä vahvuudet. Jokainen oppilas on erilainen, joten eri oppilaat ovat eri tasolla eri oppiaineissa. Tämän vuoksi oppilaan kasvua ja oppimista tukee se, että he saavat tehdä tehtäviä omalla tasollaan.

Saloviidan (2013, 59) mukaan ikävimpiin koulumuistoihin kuuluvat kotitehtävien tekeminen. Myös kotitehtävien tekemättä jättämisestä aiheutuva syyllisyyden tunne on jäänyt negatiivisena muistona mieleen. Quantzin (2000, 181–184) mukaan sekä opettajat että oppilaat ovat sitä mieltä, ettei kotitehtävien tekeminen ole mukavaa. Kumminkin opettajat antavat kotitehtäviä ja arvioivat ne. Tämä on ainoa tapa, miten oppilaat saadaan edes tekemään kotitehtävät, sillä jos niillä ei olisi vaikutusta arviointiin, niin oppilailla ei olisi mitään syytä tehdä niitä, sillä kotitehtäväkonsepti ei motivoi oppilaita. Suomessa oppilaille kuuluu perusopetuslaillisena velvollisuutena tehdä opettajan antamat kotitehtävät (Perusopetuslaki 1998/628, 36§). Suomessa ei perinteisesti arvioida kotitehtäviä numeraalisesti, mutta kotitehtävät otetaan usein huomioon arvioinnissa. Oman kokemukseni mukaan opettaja tarkastaa ensin onko kotitehtävät tehty ja sitten jollain tavalla tarkastetaan kotitehtävien sisältö. Useat opettajat arvostavat oppilaiden aktiivista osallistumista kotitehtäviä tarkastaessa. Joillain opettajilla erimerkiksi viittaaminen oppitunnilla vaikuttaa positiivisesti heidän arviointiinsa. Jos oppilas on tehnyt kotitehtävät, mutta vastaukset ovat väärin, ei tämä vaikuta oppilaan arviointiin negatiivisesti. Kotitehtävät toimivat opettajalle suuntaviivoina siinä, että niiden avulla opettaja pystyy arvioimaan sen, kuinka hyvin oppilas hallitsee opetetun asian. Uuden perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2014, 46–47) mukaan arvioinnin tulisi ennen kaikkea olla kannustavaa siten, että se motivoisi oppilaita. Opetussuunnitelman mukaan arvioinnin tulee olla monipuolista ja kokonaisvaltaista kehittäen oppilaiden itse- ja vertaisarviointitaitoja.

2.3. Kotitehtävät osana oppimateriaalia

Kotitehtävät ovat osana koulussa käytettäviä oppikirjoja. Useissa oppiaineissa, kuten äidinkielessä ja kirjallisuudessa tai historiassa on sekä lukukirja että tehtäväkirja. On myös oppiaineita, joissa on käytössä vain yksi kirja, kuten esimerkiksi matematiikassa. Koulukirjojen määrä ja laatu on usein oppiaine- ja koulu-kohtainen. Näissä kirjoissa on erilaisia tekstejä tai esitellään uusi aihealue ja kyseiseen oppikirjan tekstiin tai aihealueeseen liittyviä erilaisia tehtäviä. Yksikään oppikirjasarja ei ole samanlainen, sillä kirjasarjan kustantaja päättää kyseisen kirjasarjan sisällöstä sekä ulkonäöstä. Joissain oppikirjoissa kotitehtävät ovat osa oppikirjan sisältöä. Tämä on yleistä matematiikan oppikirjoissa, esimerkiksi Matikka 2 kevät -kirjassa (Okkonen-Sotka, Sintonen & Uus-Leponiemi 2009) kotitehtävät on sijoitettu heti uuden opeteltavan aihealueen jälkeen, kun taas Matikkamatka 6 -kirjassa (Hänninen, Laine & Putkonen 2005) kotitehtävät on sijoitettu perustehtävien jälkeen omaksi alueeksi.

Oppikirjoista löytyy usean tyyppisiä tehtäviä, mistä opettajalla on mahdollisuus valita mitä käyttää niin oppitunnilla kuin mahdollisesti kotitehtävinä. Opettajan oppaasta löytyy vielä lisämateriaalia ja mahdollisia ehdotuksia kotitehtäviksi, joita opettaja voi hyödyntää opetuksessaan. Opettaja voi myös itse luoda opetusmateriaalia. Kun tehtäviä on monipuolisesti, niiden käyttöä tulisi pohtia, jotta oppitunnille asetetut tavoitteet toteutuisivat tarkoituksenmukaisesti. Lahtinen (2011, 127) esittää, että opetuksen tulee tukea yhteisöä, mutta sen tulee myös ottaa huomioon oppilaiden yksilöllisyys. Tämän takia opettajien tulee pohtia, mistä hän antaa kotitehtäviä oppilaille. Samat tehtävät eivät välttämättä tue jokaista oppilasta. Uudessa perusopetuksen opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2014, 29) esitetään, että opettajien tulisi eriyttää opetuksessaan käyttämiään tehtäviä.

Kouluissa käytettävä oppimateriaali on tutkimukselleni oleellinen, sillä opettajat päättävät mistä he antavat kotitehtäviä. Opettaja voi antaa oppilaille kotitehtäviä oppikirjasta tai tehtävämonisteesta. Opettajan on huomioitava, että oppikirjoja ei enää tarkasteta ja niiden sisällöstä päättää kirjan kustantaja, joten oppikirjat eivät vastaa välttämättä opetussuunnitelman sisältöä. Toisaalta osa kirjojen kustantajista on ottanut huomioon uuden opetussuunnitelman ja suunnitellut kirjansa tukemaan uutta perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Kustantaja on ottanut uuden opetussuunnitelman huomioon esimerkiksi uusissa Tuhattaituri 1a ja Tuhattaituri 1b -kirjoissa. (Haapaniemi, Mörsky, Tikkanen, Vehmas, Voima & Rajamäki 2015.)

3. Kotitehtävät osana koulun arkea

Kotitehtävät ovat luonnollinen osa koulunkäyntiä. Ekaluokkalaisten aloittaessa koulun, heillä on oma käsitys siitä, mitä on olla koululainen. Tutkimuksen mukaan ekaluokkalaiset ovat yhdistäneet koululaisena olemiseen esimerkiksi kotitehtävien saamisen ja tekemisen. Heillä on usein aikaisempaa tietoa, mitkä asiat kuuluvat kouluun. Näitä asioita ovat esimerkiksi kotitehtävien tekeminen sekä kokeet. He ovat kuulleet kotitehtävistä esimerkiksi sisaruksiltaan, vanhemmiltaan, kavereiltaan tai isovanhemmiltaan. Uudet oppilaat ovat käyneet tutustumassa kouluun ja ovat saaneet lastenohjelmista käsityksen mitä koulussa tapahtuu ja miten siellä toimitaan. (Siitonen 2011, 109.)

Kotitehtäviä voidaan tarkastella koulun, oppilaan sekä opettajan näkökulmista. Koulu on ajan kuluessa muokannut kotitehtävä-perinnettä sellaiseksi, kun sen tänä päivänä koemme. Kouluissa saattaa olla omanlaisia käsityksiä ja sääntöjä siitä, miten kotitehtäviä tulisi toteuttaa ja miten kotitehtävät näkyvät oman koulun arjessa. Opettajat toteuttavat luokassaan omaa opetustaan opetussuunnitelman puitteissa, ja opettajalla on päätösvalta toteuttaa kotitehtäviä parhaaksi katsomallaan tavalla. Oppilailla on jonkinlainen käsitys ennen kouluun menoa kotitehtävistä sekä muista kouluun liittyvistä asioista. Oppilaan näkemykset kotitehtävistä muuttuvat oppilaan kouluvuosien kuluessa. Oppilailla on opetussuunnitelman (Opetushallitus 2014) puitteissa tavoitteita ja oikeuksia, mitä opetuksen tulee tarjota oppilaalle.

3.1. Koulukulttuuri ja kotitehtävät

Uudessa perusopetuksen opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2014, 26) koulun toimintakulttuurin katsotaan olevan se yhteinen asia, joka jatkuu perusope-

tuksen läpi. Sen avulla oppilaille saadaan yhtenäinen kuva peruskoulusta ensimmäisestä luokasta lähtien aina yhdeksännelle luokalle saakka. Koulun yhteisistä tekijöistä esimerkkinä voisi olla kotitehtävien antaminen sekä oppilaskunnat eri puolella Suomea. Uuden opetussuunnitelman (Opetushallitus 2014, 26) mukaan koulun toimintakulttuurin katsotaan koostuvan oppilaille asetettavista opiskelua ohjaavista normeista ja toiminnan tavoitteiden tulkinnoista. Koulun toimintakulttuuriin liitetään myös johtamiseen liittyvät vastualueet, oman työn organisoiminen, toteuttaminen ja arviointi, kouluyhteisön osaamisen ja kehittämisen tavoite. Koulun toimintakulttuurin osana ovat myös pedagogiikka ja ammattitaito sekä vuorovaikutus, ilmapiiri, koulun arkikäytännöt sekä koulu oppimisympäristönä.

Kotitehtävät ovat olleet osa koulujen arkea ja kulttuuria jo 1900-luvun alusta (Cooper 1989, 1) ja niitä käytetään edelleen osana opetusta. Ensimmäiselle luokalle tulevat oppilaat liittyvät kotitehtävien saamisen osaksi koulunkäyntiä (Siitonen 2011, 109). Horsleyn ja Walkerin (2008, 81) mukaan kotitehtävät eivät vain ole tärkeä asia oppilaiden ja opettajien kannalta, vaan myös päättäjien, sillä kotitehtävätutkimuksen mukaan kotitehtävillä on positiivista vaikutusta akateemiseen suorittamiseen. Patall, Cooper ja Robinson (2008, 1039) toteavat, että kotitehtävät ovat viime aikoina olleet enemmän esillä median, päättäjien sekä opettajien keskusteluissa.

Koulun toimintakulttuuri ei koostu pelkästään tietoisista asioista, vaan siihen kuuluu myös niin sanottu piilo-opetussuunnitelma. Koulun henkilökunta ja oppilaat eivät ole välttämättä tietoisia, että he toteuttavat piilo-opetussuunnitelmaa. Koulun toimintakulttuuri on myös jatkuvassa muutoksessa, joten toimintakulttuuri muuttuu ajan ja koulun myötä. Koulun toimintakulttuurin katsotaan vaikuttavan koulun jokapäiväisessä toiminnassa, siitä huolimatta tiedostaako henkilö koulun toimintakulttuurin läsnäoloa ja vaikutusta vai eikö. (Opetushallitus 2014, 26.) Holopainen (2003, 35–41) lisää, että sääntöjen, säädösten, rakenteiden ja nor-

mien katsotaan olevan koulun keskiössä ja niitä kehittämällä koulun katsotaan pystyvän muuttumaan siihen suuntaan, mihin sitä halutaan, näiden avulla rakennetaan ja muokataan koulun toimintakulttuuria.

Kouluissa aikuiset välittävät oppilaille omia arvojaan sekä käsityksiään oman toimintansa välityksellä. Tämä tapahtuu esimerkiksi vuorovaikutuksen sekä kielikäytön avulla. (Opetushallitus 2014, 26.) Koulun toimintakulttuuri selittää kaikkea sitä toimintaa, joka kouluissa tapahtuu päivittäin (Holopainen 2003, 35–41; Opetushallitus 2014, 26). Kotitehtävien tekeminen on yksi luokka-asteelta toiseen jatkuvista koulukulttuurin ilmentymistä. Kotitehtävät ovat yksi osa koulun ja luokan jokapäiväistä toimintaa. Koulun tehtävä on tarjota jokaiselle oppilaalle sellainen ympäristö, että he saavat koululta tarvitsemansa tuen jokaisena koulupäivänä. Opettajan tulee ottaa oppilaiden erilaisuus huomioon myös kotitehtäviä annettaessa. Opettajat voivat toteuttaa tätä eriyttämällä oppilaiden kotitehtäviä. Jokainen opettaja on erilainen ja toteuttaa opetustaan omalla tavalla luokassaan. Tämän takia opettajilla on erilaisia lähestymistapoja ja sääntöjä, jotka koskevat kotitehtäviä.

Koulun toimintakulttuuriin kuuluvat erilaiset iltapäiväkerhot sekä läksyparkit, missä oppilas tekee kotitehtäviä valvotussa ympäristössä, jossa oppilaalle tarjotaan aikuisen aikaa, tukea tai apua. Horsleyn ja Walkerin (2008, 81–82) tutkimuksen mukaan ohjatulla iltapäiväkerhotoiminnalla, jonka aikana oppilaat tekevät kotitehtäviä, on positiivisia vaikutuksia oppilaan oppimiselle. Oppilaista osa huomasi akateemisten taitojensa parantuneen, kuten matematiikan osaamisen, lukutaidon sekä sanojen tunnistamiseen. Toiset oppilaat huomasivat ei-akateemisten taitojen kehittyneen, kuten opiskeluasenteen, työskentelytaitojen, sopeutumiskyvyn sekä sosiaalisten taitojen.

Holopaisen (2003, 35–41) mukaan koulun toimintakulttuurin yhtenä tavoitteena on hyvä opetus ja tämän vuoksi koulun toimintakulttuuria tulisi tarkastella aika ajoin, käyttäen kulloinkin voimassa olevaa opetussuunnitelmaa ja sen antamia kriteerejä toimintakulttuurin kehittämisessä. MacNeilin, Praterin ja Buschin (2009, 73) mukaan koulun toimintakulttuurin kehittäminen on tärkeää, sillä terveen koulun toimintakulttuuri tuottaa terveitä oppimisympäristöjä, jotka vaikuttavat oppilaiden parempaan suorittamisen tasoon. Toimintakulttuuri luo koululle suuntaviivat, jotka toimivat koulussa tapahtuvan opetus- ja kasvatustyön perustana. Peterson ja Deal (2002, 7–8) esittävät, että päättäjät haluavat muokata ja parantaa koulun toimintakulttuuria jatkuvasti, sillä hyvä koulukulttuuri edesauttaa koulun toimintaa ja oppilaiden hyviä suorituksia. Heidän mukaansa koulun väki voi hyvin, kun koulussa vallitsee positiivinen ilmapiiri. Jos koululla ei vallitse hyvä toimintakulttuuri, on mahdollista, että koulussa voidaan pahoin. He esittävät kuitenkin, että positiivinen koulukulttuuri ei synny itsestään. Koulun henkilökunnan ja oppilaiden tulee tietoisesti rakentaa ja kehittää koulun toimintakulttuuria, jotta se saataisiin hyväksi.

Koulukulttuuri-käsite on tärkeä käsite tutkielmaani – jokaisella koululla on erilaiset tavat toimia ja säännöt minkä varassa arki kulkee päivästä toiseen. Nämä viralliset tai epäviralliset säännöt sekä tavat toimia ovat yhteiset koko koulun henkilökunnalle sekä oppilaille ja mahdollisesti myös muille, jotka ovat osana koulun arkea. Koulun toimintakulttuurissa voi olla sääntöjä tai normeja, jotka vaikuttavat suoraan kotitehtäviin. Joillakin kouluilla on tapana, ettei koulussa anneta kotitehtäviä perjantaisin tai lomille lähdetessä. Tällaiset tavat ovat kunkin koulun itse päättämiä, eivätkä ne kata koko Suomea. Kandidaatin tutkielmassani (Rintamäki 2014) sekä läksyparkki että koulun yhteinen sääntö perjantain läksyttömyydestä nousi esille yhtenä osana koulun arjen toimintaa.

3.2. Opettajan rooli koulussa

Opettajan työ ei ole pelkästään opetustyötä, vaan opettajan työhön kuuluu myös olennaisesti kasvatustyö (Opetushallitus 2014, 18; Salovaara & Honkonen 2013, 226–227). Opettajan aika jakaantuu näiden tehtävien välillä. Opettajan työ ei pelkästään rajoitu luokkahuoneeseen, vaan se jatkuu myös välitunneilla ja ruokatunnilla. (Salovaara & Honkonen 2013, 226–227.) Alakoulussa luokanopettaja on vastuussa oman luokkansa kasvatus- ja opetustyöstä. Kuitenkin useat opettajat opettavat oman luokkansa lisäksi yhtä tai kahta oppiainetta muille luokille. Opettaja on vastuussa siitä, että hän toimii työssään häntä koskevan lain sekä opetussuunnitelman puitteissa. Näin ollen opettajat ovat vastuussa kotitehtävien suunnittelusta sekä toteuttamisesta.

Koulun opettajien sekä rehtorin katsotaan lain perusteella olevan ennen kaikkea vastuussa koulussa tapahtuvasta toiminnasta sekä oppilaiden turvallisuudesta koulussa (Poutala 2010, 32). Koulun perimmäinen tehtävä on opetussuunnitelman ja sen arvojen mukaisen opetuksen toteuttaminen sekä oppilaiden ohjaus heidän opinnoissaan. Perusopetuslain (628/1998) mukaan koulun päätavoite on oppilaiden kasvu ihmisinä ja kansalaisina. Muut asetetut tavoitteet ovat tämän tavoitteen rinnalla toissijaisia. (Salovaara & Honkonen 2013, 225.) Uudessa perusopetuksen opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2014, 8) opettajan tehtävänä on järjestää opetusta yhteistyössä oppilaiden vanhempien tai huoltajien kanssa. Näin ollen opettajien ja huoltajien tulisi tehdä yhteistyötä, jotta oppilaalla olisi parhaat mahdolliset lähtökohdat oppimiseen ja kasvamiseen. Vanhemmat voivat osallistua oppilaan kotitehtävien tekemiseen ja näyttää omaa kiinnostustaan lapsen koulutyöstä. Kotitehtävien avulla oppilaan vanhemmat tietävät, mitä koulussa opiskellaan. Kotitehtävät tarjoavat oppilaiden vanhemmille myös mahdollisuuden viettää aikaa lapsensa kanssa. Opettajat voivat myös antaa sellaisia kotitehtäviä oppilaille, jotka vaativat vanhemman läsnäoloa ja apua.

Opettajan tulee toteuttaa pedagogiikkaansa luokassa siten, että hänen opetusensa on mahdollisimman monipuolista niin, että kaikki luokan oppilaat otetaan huomioon sekä yksilöinä että osana ryhmää. Osa opettajan työtä on myös arvioida oppilaita sekä heidän tukensa tarvetta. (Lahtinen 2011, 127.) Opettajat usein eriyttävät oppilaiden kotitehtäviä, sillä opettajat havaitsevat havaintojensa sekä oppilaantuntemuksensa perusteella millaista harjoitusta oppilaat tarvitsevat. Näin ollen oppilaat saavat kotiin sellaisia läksyjä, jotka tukevat heidän oppimistaan. Saloviidan (1999, 86–88) mukaan luokissa opetustavoitteet asetetaan koko ryhmälle ja ne ovat yhtenevät kaikkien oppilaiden kohdalla. Saloviita esittää, että jokaisen oppilaan oppimistavoitteet tulisi asettaa henkilökohtaisesti ja oppilaan tulisi olla mukana tavoitteiden asettelussa.

Opettajalla on paljon autonomiaa omassa luokassaan, joten kotitehtävien käyttäminen tai käyttämättä jättäminen on opettajan valinta. Työssään opettajalla on päätösvalta siitä, millaisia opetusmenetelmiä hän käyttää opetuksessaan ja kotitehtävät luetaan perusopetuksen opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2004, 18) tähän kategoriaan. Uudessa perusopetuksen opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2014) käytettäviä opetusmenetelmiä ei ole lueteltu erikseen, mutta opetussuunnitelmassa kuitenkin velvoitetaan opettajia käyttämään monipuolisesti erilaisia opetusmenetelmiä. Opettajan tulee noudattaa perusopetuslakia sekä opetussuunnitelmaa, kun hän toteuttaa pedagogiikkaansa.

Opettaja luo luokkaansa kotiläksykulttuurin. Opettaja luo luokkaan kotitehtäviä koskevia sääntöjä ja toimintamalleja itse tai oppilaiden kanssa. Toimintamalli voi olla esimerkiksi, miten käyttää ja ylläpitää läksytaulua. Useissa luokissa sekä opettaja että oppilaat pohtivat kotitehtävien sääntöjä sekä seurauksia. Kotitehtäviin liittyy useimmiten sääntöjä, kuten niiden tekeminen tai oppilaan huoltajan kuittaus lukuläksystä. Jos oppilas on unohtanut tehdä kotitehtävät, sitä koituu hänelle seuraus, kuten esimerkiksi kotitehtävien tekeminen seuraavaksi päiväksi tai koulussa kotitehtävän tekeminen koulun jälkeen.

3.3. Oppilaan koulunkäynti ja kotitehtävät

Jokaisella oppivelvollisuusikäisellä lapsella on Suomessa oikeus maksuttomaan perusopetukseen ja esiopetukseen koulun alkua edeltävänä vuonna. Tämän järjestäminen kuuluu sille kunnalle, jossa lapsi asuu. (Lahtinen 2011, 18–19; Opetushallitus 2014, 7–8.) Perusopetuslain (1998/628, 35§, 36§) mukaan oppilailla on koulussa velvollisuus tehdä tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä koulussa asianmukaisella tavalla. Jos oppilas ei ole tehnyt opettajan antamia kotitehtäviä, niin lain mukaan opettajalla on oikeus määrätä oppilas, jos niin päättää, tekemään kotitehtävät koulun jälkeen. Perusopetuksen tavoitteena on uudessa opetussuunnitelmassa luoda lapselle vankka yleissivistyspohja (Opetushallitus 2014, 7).

Uudessa perusopetuksen opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2014, 9) tuodaan esille, että jokainen oppilas tulee ottaa huomioon ainutlaatuisena ja arvokkaana yksilönä koulussa. Oppilaalla on oikeus tulla koulussa kuulluksi ja välitehtyksi saaden hyvää opetusta ja onnistumisen kokemuksia samalla laajentaen omia käsityksiään maailmasta ja löytäen oman paikkansa. (emt.) Oppilaiden tulisi koulussa saada opetusta, joka ottaa heidät huomioon yksilöinä osana ryhmää. Opetuksen tulisi tukea sekä yksilöllistä kasvamista että kasvamista osaksi yhteisöä. (Lahtinen 2011, 127; Pollari & Koppinen 2010, 70.)

Lahtisen (2011, 127) mukaan opetuksen tulisi olla oppilaslähtöistä, jossa otetaan huomioon oppilaiden lähtökohdat, vahvuudet, ikä ja sukupuoli. Opetuksen kouluissa tulee olla mahdollisimman monipuolista, jotta jokainen oppilas saa oppia itselleen sopivalla oppimistyyllillä, sillä kaikki oppilaat ovat erilaisia. Perusopetuksen opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2014, 12) todetaan, että koulujen tulisi olla inklusiivisia, jossa erilaiset oppijat oppivat yhdessä. Longan (2000, 29) mukaan jokainen oppilas on yksilöllinen ja oppiminen tapahtuu eri lähtökohdista, sillä jokaisella on erilaiset lähtökohdat, kokemukset sekä tiedot

mistä oppiminen alkaa. Oppilaiden oma tieto lisääntyy koulussa, kun he oppivat uusia asioita. Oppilaalla on oikeus tukeen, jonka tarvetta opettaja tulee tarkkaila koulussa (Lahtinen 2011, 127).

Perusopetuksen opetussuunnitelman (Opetushallitus 2014, 29) mukaan jokainen oppilas on erilainen. Näin ollen opettajien tulisi eriyttää oppilaille annetut tehtävät niin, että jokainen oppilas saa oman tasonsa mukaisia tehtäviä. Opetussuunnitelman mukaan oppilailla tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa eriyttämislanteessa siihen millaisia tehtäviä hän saa. Cooperin, Robinsonin ja Patallin (2006, 9) mukaan kotitehtäviä valmistellessa opettajalla on mahdollisuus muokata kotitehtävä sellaiseksi, jossa oppilaat saavat itse valita tehtävän tekemistavan. Näin ollen opetuksessa pyritään siihen, että oppilaat otetaan huomioon sekä yksilönä että osana suurempaa opetusryhmää. Tämän vuoksi kotitehtäviin tulee soveltaa eriyttämisen periaatetta. Kotitehtäviä antaessa tulee huomioida oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot, jotta jokainen oppilas saa tasonsa mukaisia kotitehtäviä. Perusopetuksen opetussuunnitelman (Opetushallitus 2014, 29) mukaan eriyttämisprosessissa on apuna ennen kaikkea opettajien oppilaantuntemus. Opettajan tulee eriyttämisprosessissa ottaa huomioon sekä oppilaiden ylöspäin eriyttäminen että alaspäin eriyttäminen. Jokainen oppilas on erilainen ja opettajan tulee tasapuolisesti eriyttää oppilaiden tehtäviä, sillä jokaisella oppilaalla on oikeus saada kehittyä oppijana (Opetushallitus 2014, 17).

4. Tutkimuksen toteutus ja tutkimuskysymykset

Pro gradu -tutkielmassani tutkin kotitehtävien tavoitteellisuutta alakouluopettajien näkökulmasta. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Miksi opettajat antavat kotitehtäviä osana työtään ja oppilaiden opiskelua?
2. Millaiset ovat opettajien antamat perustelut kotitehtäville eri luokka-asteilla?
3. Millaisia etuja ja haittoja opettajat näkevät kotitehtävissä?

Tutkimukseni ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä on: Miksi opettajat antavat kotitehtäviä osana työtään ja oppilaiden opiskelua? Kotitehtävien antaminen koulussa on jatkunut yli vuosisadan ajan (Cooper 1989, 1). Uudessa opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2014) kotitehtäviä ei erikseen mainita, mutta opetussuunnitelmassa painotetaan sitä, että opettajien tulee käyttää monipuolisesti erilaisia työtapoja opetuksessaan. Tästä johtuen opettajat päättävät itse millä tavalla he käyttävät kotitehtäviä opetuksessaan. Päädyin asettamaan tämän tutkimuskysymyksen tutkielmani ensimmäiseksi kysymykseksi, sillä aikaisemmat kotitehtävätutkimukset eivät antaneet selkeää kuvaa siitä, miksi opettajat antavat kotitehtäviä. Lukemani tutkimustulokset olivat ristiriitaisia, sillä osan mukaan kotitehtävistä on paljon etua ja toisten mukaan on haittaa. Tämän takia lähdin selvittämään sitä, miksi opettajat antavat kotitehtäviä, sillä oman alansa ammattilaisina he osaavat järjestää opetuksensa siten, että se tukee oppilasta parhaalla mahdollisella tavalla.

Toisena tutkimuskysymyksenä on, että millaiset ovat opettajien antamat perustelut kotitehtäville eri luokka-asteilla. Perusopetuksen opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2014, 14) tuodaan esille se, että oppilaiden tulisi saada oman tasoisia tehtäviä, jotka vastaavat oppilaiden ikä- ja kehitystasoa. Opetussuunnitelmaa noudattaen kotitehtävien tavoitteiden tulee olla yksilölliset, sillä jokainen oppilas on erilainen. Opettajan tulee pohtia millaisia tehtäviä kukin ikäryhmä ja oppilas tarvitsee. Opettajan tulee myös ottaa huomioon oppilaiden yksilölliset tavoitteet ja tarpeen tullen eriyttää oppilaiden kotitehtävät. Pohdin myös sitä, onko kotitehtävillä mahdollisesti jotain yhtenäisiä tavoitteita, jotka jatkuvat vuosiluokalta toiseen.

Kolmantena tutkimuskysymyksenä on millaisia etuja ja haittoja opettajat näkevät kotitehtävissä. Kotitehtävät, niin kuin mikä tahansa muukin työmuoto koulussa, voivat sopia toisille oppilaille paremmin kuin toiselle. Kotitehtävät voivat motivoida toisia oppilailta enemmän kuin toisia. Opettajien tulee nähdä mahdolliset edut ja haitat kotitehtävissä, jotta hän pystyy punnitsemaan kannattaako kotitehtäviä käyttää opetuksessa. Opettajan tulee osata arvioida, milloin kotitehtävien antaminen on hyödyllistä.

4.1. Laadullinen tutkimus

Tutkielmani on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, joten tutkielmassani ilmenee laadullisen tutkimussuuntauksen piirteitä. Ronkaisen, Pehkosen, Lindblom-Ylänteen ja Paavilaisen (2011, 81–82) mukaan laadullisessa tutkimuksessa keskitytään selvittämään asioiden ja tilanteiden merkitystä. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2009, 160–161) esittävät näkökulman, jonka mukaan laadullisen tutkimuksen päätarkoituksessa on oikean, aidon, todellisen elämän kuvaaminen niin, että tutkimuksessa paljastuisi jotain uutta tutkimuksen kentältä. Heidän mukaansa laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan ennen kaikkea arjessa esiintyviä ilmiöitä.

Laadullisen tutkimuksen yhteydessä käytetään usein subjektiivisuuden käsitettä sekä korostetaan kokemuksen ainutkertaisuutta. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään ihmisten toiminnan takana olevia merkityksiä. Tutkimusta tehdessä on huomioitava, että ihmisen toiminta on ajasta ja paikasta riippuvaista. (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne & Paavilainen 2011, 83.) Hirsjärven ym. (2009, 160–161) mukaan jokaisella tutkijalla on omat lähtökohdat, arvot, taustaoletukset ja tiedot, minkä varassa tutkija tekee tutkimusta. Näin ollen tutkijan tulee olla tietoinen omista lähtökohdistaan, sillä omat näkemykset tai kokemukset tutkittavasta asiasta eivät saa vaikuttaa tutkimuksen tekoon. Tuomen ja Sarajärven (2009, 134–141) mukaan laadullisen tutkimuksen keskiössä on objektiivisuus sekä tutkimuksen luotettavuus. Objektiivisuuden tavoittelu on osa laadullisen tutkimuksen kenttää.

Tutkielmani on laadullinen, sillä tutkin opettajien erilaisia ajatuksia ja käytänteitä siitä, miten he käyttävät kotitehtäviä opetuksessaan. Jokaisella opettajalla on omat kotitehtäviä koskevat näkemykset ja toteutustavat. Tutkin miksi opettajat antavat kotitehtäviä, sillä perusopetuksen opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2014) kotitehtäviä ei ole edes mainittu, kumminkin opettajat edelleen laajasti käyttävät kotitehtäviä opetusmenetelmänä. Jokaisella opettajalla on valta valita, miten toteuttaa omaa pedagogiikkaa luokassaan, joten jokainen opettaja saa itse valita sen, miten käyttää kotitehtäviä opetuksessaan. Opettajat eivät toteuta opetustaan samalla tavalla, joten opettajilla voi olla erilaisia käsityksiä ja tavoitteita opetuksessaan. Tutkielmassa tarkoitukseni on löytää opettajilta sekä yhteisiä kotitehtäviä koskevia linjauksia, että mahdollisia toisistaan eriäviä näkemyksiä. Tutkielmassani keskityn kuvaamaan opettajien antamia perusteluja kotitehtävien käyttämiseen ja pohtimaan opettajien näkemyksiä tarkemmin omien tulokintojeni ja kirjallisuuden pohjalta.

Tutkielmassani pyrin aineistoni perusteella saamaan opettajien käsityksen kotitehtävien opetuskäytön tavoitteista, eduista ja haitoista. Tutkielmassa en pyri

luomaan yhtenäistä linjaa, vaan tarkoitukseni on huomioida opettajien pedagogiset ratkaisut ja analysoida tutkimusaineistoa siten, että nämä ratkaisut huomioidaan. Vaikka opettajat saattavat käsittää kotitehtävät eri tavalla, tulee heidän kuitenkin toimia opetussuunnitelman periaatteiden mukaisesti. Olen myös kiinnostunut siitä, että eroavatko opettajien näkemykset kotitehtävistä jollain tapaa toisistaan. Selvitän millaisia perusteluja opettajat asettavat tukemaan omia kotitehtäväkäytänteitään. Olen kiinnostunut myös sitä ovatko kaikki opettajat yhtä mieltä joistain kotitehtäviin liittyvistä asioista vai eriävätkö opettajien näkemykset toisistaan. Yksi tutkielmani tavoitteista on kuvata miten kotitehtävien tavoitteet vaihtuvat oppilaiden iän sekä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Tutkielmassani selvitän luokanopettajien ajatuksia siitä, millaisia etuja he näkevät kotitehtävissä oman työnsä ja oppilaan kannalta. Tutkin myös opettajien näkemystä kotitehtävien haitoista.

4.2. Fenomenografia tutkielmassani

Fenomenografisen tutkimuksen määrittelemisessä on omat haasteensa, sillä fenomenografisen käsityksen kuvaus ja käyttö vaihtelevat tutkimuksesta toiseen. Osassa tutkimuksista puhutaan merkityksen luomisesta, kun taas toisissa tutkimuksissa tutkija käyttää käsite-termiä. (Siitonen 2011, 34.) Göteborgin yliopistossa opettavan Ference Martonin, joka on kehittänyt fenomenografisen tutkimussuuntauksen, mielestä tämä johtuu siitä, että mikään käännettyistä termeistä ei vastaa alkuperäisen termin merkitystä (Marton & Pong 2007, 336). Marton (1981, 177–198; 1988, 144–146) toteaa, että fenomenografisen käsityksen merkitys menee syvemmälle, kun arkikielen käsitys-käsitteellä ymmärretään. Fenomenografinen käsitys tarkoittaa sitä, että ilmiö ymmärretään perusteellisesti. Uljens (1989, 19–20) toteaa, että perusteellisessa ilmiön ymmärtämisessä tutkija aktiivisesti luo merkitystä oman itsensä ja todellisuuden välille. Käsitteellä siis tarkoitetaan ihmisen ainutlaatuista ja henkilökohtaista suhdetta häntä ympäröivään maailmaan tai siihen ilmiöön, jota hän tutkii.

Fenomenografisessa tutkimuksessa tutkijan huomio kiinnittyy eri ihmisten ajatusprosesseihin ja näiden ajatusten sisältöihin. Fenomenografisessa tutkimustraditiossa tutkijan huomio suuntautuu yksilöiden havaitsemaan maailmaan, eikä yksilöiden erilliseen havainnointiin. (Marton 1981, 195.) Fenomenografisen tutkimuksen tavoitteena on tutkia ihmisten erilaisia käsityksiä tutkittavasta ilmiöstä. Fenomenografinen tutkimus ei yritä saavuttaa tutkittavasta asiasta universaalista totuutta, vaan keskittyy tarkastelemaan eri ihmisten näkemyksiä samasta ilmiöstä rakentaen näiden käsitysten pohjalta näkemyksen asiasta. (Järvinen, P. & Järvinen, A. 2000, 86.)

Fenomenografisen tutkimuksen ensimmäinen piirre on, että tutkija valitsee perspektiivin, josta tarkastelee tutkittavaa asiaa. Tämän pohjalta tutkija observoi ja tekee johtopäätöksiä. Toisena piirteenä on se, että tutkija tarkastelee myös tutkittavan asiaa kokonaiskuvana. Kolmantena piirteenä pidetään sitä, että aineiston tulkinnan pohjalta on tehtävä luokituksia, jotka samalla toimivat osana tutkimuksen tuloksia. (Järvinen, P. & Järvinen, A. 2000, 86–87.)

Omassa tutkimuksessani käytän fenomenografiaa siten, että kerään opettajien käsityksiä kotitehtävistä haastattelun avulla. Minun lähtökohtanani on koota opettajien henkilökohtaiset pedagogiset näkemykset ja ratkaisut aineistoksi, jonka nauhoitan, litteroin ja analysoin. Heidän mielipiteistään voi löytyä samoja tai erilaisia lähestymistapoja kotitehtävääiheeseeni. Opettajien omien käsitysten avulla pyrin luomaan kokonaiskuvan kotitehtävistä ja niiden käytöstä osana opettajien opetusta ja kouluarkea.

4.3. Haastattelututkimus

Haastattelu tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä on interaktiivinen menetelmä. Aineistonkeruumenetelmänä se on yleisesti käytetty ja hyväksytty sekä

työelämässä että tutkimuksellisesti yliopistomaailmassa. Haastattelun aikana tutkijalla on selvä päämäärä, johon hän pyrkii koko haastattelun ajan. (Hirsjärvi & Hurme 1988, 24–25.)

Ruusuvuori ja Tiittula (2005, 11) jakavat haastattelut strukturoituihin, puolistrukturoituihin ja strukturoimattomiin haastatteluihin. Hirsjärvi ja Hurme (1988) ovat puolestaan nimenneet eri haastattelutyypit lomakehaastatteluiksi, teemahaastatteluiksi sekä avoimiksi haastatteluiksi. Tähän tutkimukseen olen valinnut puolistrukturoidun teemahaastattelun. Ruusuvuori ja Tiittula (2005, 11) toteavat, että puolistrukturoidusta haastatteluista käytetyin vaihtoehto on teemahaastattelu.

Valitsin alakouluopettajat tutkimukseni kohteeksi, sillä he opettavat pääosin vain omaa luokkaansa. Tällöin opettajat antavat kotitehtävät luokalleen lähes kaikista oppiaineista. Oppilailla voi kuitenkin olla muita opettajia, jotka antavat heille kotitehtäviä. Oma luokanopettaja saattaa myös monitoroida luokassaan muiden opettajien antamia kotitehtäviä esimerkiksi läksytaulun avulla. Opettajilla on myös pedagogista ja hiljaista tietoa kotitehtävistä. Haastattelun valitsin aineistonkeruumenetelmäksi, sillä se tarjosi minulle parhaan tavan saada yksityiskohtaista tietoa tutkimastani asiasta. Haastattelun avulla koin saavani parhaiten vastaukset tutkimuskysymyksiini, sillä kasvokkain tapahtuvassa vuorovaikutuksessa koin kykeneväni seuraamaan, vastaako haastattelun sisältö tutkimusaiheittani. Valitsin puolistrukturoidun teemahaastattelun aineistonkeruumenetelmäksi, sillä sen avulla pystyin tarpeen vaatiessa tarkentamaan tai muokkaamaan kysymyksiäni sellaiseen muotoon, että opettajien vastaukset vastaavat kysyttyä asiaa. Tämä haastattelumalli antoi minulle haastattelijana mahdollisuuden myös vapaaseen vuorovaikutukseen opettajan kanssa. Teemahaastattelussa minulla oli selkeät teemat, jotka ohjasivat haastattelun kulkua.

Yhtenä tutkimukseni osa-alueena on kotitehtävien tavoitteiden mahdollinen muuttuminen eri luokka-asteilla. Pro gradu -tutkielmani aineisto koostui seitsemän luokanopettajan haastattelusta, joista kolme haastattelua tein jo kandidaatintutkielmaani. Kandidaatintutkielmassani haastattelin alkuopetuksessa opettavia opettajia. Pro gradu -tutkielmaani hain haastateltavia luokanopettajia keväällä 2016 ja haastatteleman opettajat opettivat vuosiluokilla 3–6. Valitettavasti useista yhteydenotoistani huolimatta, vain muutama opettaja innostui haastateltavaksi. Kuitenkin aineistoa analysoidessani huomasin, että jo seitsemän haastattelun jälkeen aineistoni kylläntyi, sillä samat teemat toistuivat haastattelusta toiseen. Ensimmäisenä ja kaikkein tärkeimpänä haastattelukriteerinä on se, että opettajien tulee käyttää kotitehtäviä vakituisesti työssään. Haastattelin kolme opettajaa ensimmäiseltä ja toiselta luokka-asteelta, kaksi opettajaa kolmannelta ja neljänneltä luokka-asteelta ja kaksi opettajaa viidenneltä ja kuudennelta luokka-asteelta.

Koulut valitsin siten, että opettajia on useasta eri koulusta. Otin tämän periaatteen käyttöön, sillä kouluilla voi olla omia sääntöjä tai käytäntöjä, jotka vaikuttavat kotitehtävien antamiseen. Tällainen mahdollisuus tuli esille kandidaatintutkielmassani. Säännöllä tarkoitan koulun virallista sääntöä, joka koskee kaikkia opettajia. Sääntö, joka tuli esille osana kandidaatintutkielmaani, oli se, että koulussa ei annettu oppilaille lainkaan kotitehtäviä viikonlopuksi. Läksyparkki oli puolestaan yksi käytäntö, joka tuli esille kandidaatin tutkielmassani. (Rintamäki 2014.) Läksyparkilla on kaksi tehtävää. Läksyparkkiin mennään koulun jälkeen, jos kotitehtävät ovat unohtuneet tai jääneet tekemättä. Oppilas voi myös mennä läksyparkkiin, jos hän tarvitsee tukea tai apua kotitehtävien teossa. Tästä järjestelystä on kuitenkin sovittava vanhempien kanssa. Pro gradu -tutkielmassani onkin mukana useita eri kouluja, jotta koulun mahdolliset kotitehtäviä koskevat säännöt tai käytänteet eivät vaikuttaisi tutkielmaani. Jos olisin haastatellut opettajia vain yhdestä koulusta, koulun käytänteet ja normit olisivat saattaneet vaikuttaa tutkimukseni tuloksiin.

4.4. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Valitsin aineistolähtöisen sisällönanalyysin analyysimenetelmäksi. Valitsin tämän analyysitavan, sillä silloin analyysin lähtökohtana on ennen kaikkea kerätty aineisto. Päätökseeni vaikutti myös se, että kandidaatin tutkielmaa tehdessä huomasin, että haastatteluaineistostani ilmeni sellaisia asioita, mitä en ollut ajatellut aineistoni nostavan esille. Kirjoittamani teoria ei kattanut lainkaan tiettyjä aineiston asioita. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi tarjoaa tutkimukseeni joustavan analyysimenetelmän, joka tukee sekä tutkimuskysymyksiäni että ottaa keräämäni haastatteluaineiston kokonaisuudessa huomioon.

Tuomen ja Sarajärven (2009, 108–112) mukaan aineistolähtöisen sisällönanalyysin lähtökohtana on vastausten löytäminen tutkimuksen tutkimuskysymyksiin. Heidän mukaansa tässä analyysitavassa aineistosta karsitaan ylimääräiset osat pois ja näin kerätty aineisto pystytään yhdistämään tutkimuksen eri teoreettisiin lähtökohtiin. Aineistolähtöistä sisällönanalyysiä ohjaa tutkimuskysymys, mihin etsitään tutkimuksen aineistosta vastauksia. Aineistolähtöistä sisällönanalyysiä käytetään usein haastattelututkimusten analyysimenetelmänä. Tuomi ja Sarajärvi jakavat aineistolähtöisen sisällönanalyysin kahdeksaan vaiheeseen. Ensimmäinen vaihe on haastattelun kuunteleminen ja litterointi. Toinen vaihe on se, että tutkijan perehtyy läpikotaisin omaan aineistoonsa. Kolmannessa vaiheessa tutkija etsii tutkimukselleen tärkeät ilmaukset aineistostaan ja alleviivaa ne. Tässä vaiheessa tutkija karsii aineistostaan kaiken epäolennaisen pois. Neljännessä aineistolähtöisen sisällönanalyysin vaiheessa tutkija listaa kaikki nämä alleviivaamansa ilmaukset. Viidennessä vaiheessa tutkija etsii samankaltaisia ja erilaisia ilmaisuja kaikkien keräämiensä ilmauksien joukosta. Kuudennessa vaiheessa tutkija yhdistää samanlaiset ilmaukset ja muodostaa näistä alaluokkia. Seitsemännessä vaiheessa tutkija käy läpi kaikki alaluokkansa ja muodostaa yläluokkia, joiden alle nämä hänen muodostamansa alaluokat menevät. Viimeisenä ja kahdeksantena aineistolähtöisen sisällönanalyysin vaiheena on yläluokkien yhdistäminen kokoavan käsitteen alle.

Itse aloitin aineistolähtöisen sisällönanalyysin kuuntelemalla ja litteroimalla jokaisen haastattelun erikseen. Tämän jälkeen luin haastattelut läpi. Toisella lukukerralla etsin ja alleviivasin tietoisesti ilmaisia, jotka sopivat minun tutkimuskysymyksiini. Erotin eri tutkimuskysymyksiini sopivat ilmaiset alleviivaamalla sopivat ilmaiset eri värillä. Alleviivaamalla erotin oleelliset ilmaiset muusta aineistosta. Tämän jälkeen karsin tutkimukselleni epäoleellisen aineiston pois. Seuraavaksi listasin alleviivaamani ilmaiset ja aloin etsiä ilmaisia samankaltaisuuksia ja erilaisuuksia. Keräsin sitten samankaltaiset ilmaiset yhteen paikkaan ja muodostin niistä alaluokkia. Annoin jokaiselle haastattelemalleni opettajalle tässä vaiheessa numeron, jotta selviäisi onko alaluokissa samankaltaisuuksia tai eriävyyksiä. Seuraavaksi muodostin kolme yläluokkaa, jotka olivat: miksi opettajat antavat kotitehtäviä, kotitehtävien edut sekä kotitehtävien haitat. Nämä vastasivat hyvin tutkimuskysymyksiäni. Toiseen tutkimuskysymykseen en tehnyt omaa tuloslukua, sillä mielestäni oli tutkimukseni kannalta rikkaampaa verrata ja tarkastella opettajien antamia perusteluja eri luokka-asteilla muiden tuloslukujen yhteydessä. Näiden yläluokkien alle kokosin jo olemassa olevat alaluokat. Viimeisenä kokosin kaikki yläluokat kokoavan käsitteen alle ja kirjoitin analysoidut tulokset.

Aineistoa analysoidessa ja tulkittaessa on hyvin todennäköistä, että aineisto ja tutkimuskysymykset ovat lähes suoraan verrannollisia toisiinsa nähden. Kuitenkin on muistettava se, että aineisto ei ole välttämättä sellainen, mitä sen odottaa olevan. Vaikka kerätty aineisto ei ole välttämättä sitä mitä tutkija alun perin aineistoltaan odotti, ei tämä tee aineistosta huonoa tai viallista. (Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2001, 13–14, 440.) Näin ollen tutkijan on hyvä muistaa myös se, että hänen omat ajatuksensa siitä, mitä hänen aineistossaan tulisi olla eivät välttämättä vastaa haastateltavien informanttien näkemystä samasta asiasta. Tämän vuoksi aineistoa tarkastellessa on mahdollista, että aineisto ei vastaa tutkijan alkuperäistä ajatusta ennen aineiston keruuta ja sen analysointia.

5. Kotitehtävien käyttö opetuksessa

Oman tutkimusprosessini aikana keräsin aineistoa viidestä eri koulusta. Aineistoni koostuu yhteensä seitsemästä haastattelusta. Haastatelluista luokanopettajista yksi oli miespuolinen ja muut kuusi olivat naisia. Kolme haastatelluista opettajista opettivat ensimmäistä tai toista luokkaa haastattelun teon aikana. Kaksi opettajaa opettivat kolmatta ja neljättä luokkaa. Haastattelin myös kahta viidennen ja kuudennen luokan opettajaa.

Nauhoitin jokaisen haastattelun erikseen. Haastattelut kestivät yhteensä 1 tuntia, 12 minuuttia ja 21 sekuntia. Kuuntelin haastattelut yksitellen ja litteroin ne. Litteroituani haastattelut ja tulostettuani ne, niiden pituudeksi tuli 37 sivua. Tämän jälkeen analysoin aineiston aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysissä etsin vastauksia tutkimuskysymyksiini luomalla opettajien ilmaisuista ensin alaluokkia. Tämän jälkeen nimesin yläluokat, joka kuvasivat alaluokkia. Viimeisenä yhdistin kaikki yläluokat yhteisen käsitteen alle. Tutkimuslupahakemuksessani lupasin säilyttää opettajien anonymiteetin, joten tutkimustuloksissa kutsun eri haastateltavia termeillä Opettaja 1–7. Alkuopetuksessa opettavat opettajat ovat saaneet numerot 1–3. Kolmannen ja neljännen luokan opettajat ovat saaneet numerot 4–5. Viidennen ja kuudennen luokan opettajat ovat saaneet numerot 6–7.

Tutkielmassani tutkin sitä, miksi opettajat antavat kotitehtäviä oppilaille. Tutkin myös sitä, millaisia etuja sekä haittoja opettajat näkevät kotitehtävistä oppilaille olevan. Kotitehtävien edut ja haitat erotin omiin tuloslukuihin, vaikka ne ovat osa samaa tutkimuskysymystä. Päädyin tähän ratkaisuun, sillä mielestäni tämä oli selkeämpää. Yhtenä tutkimuskysymyksenäni oli millaiset ovat opettajien antamat perustelut kotitehtäville eri luokka-asteilla. Tällä tutkimuskysymyksellä ei ole omaa tuloslukua. Kuitenkin muiden tuloslukujen aikana vertailen eri luokka-

asteilla opettavien opettajien perusteluja kotitehtäville. Tällä tavoittelen sitä, onko opettajilla mahdollisesti samoja tavoitteita eri luokka-asteilla vai ovatko heidän tavoitteensa erilaisia. Luvussa 5.1. kerron vastauksen ensimmäiseen tutkimuskysymykseen miksi opettajat antavat kotitehtäviä. Luvussa 5.2. keskityn kuvaamaan millaisia etuja luokanopettajat näkevät kotitehtävissä. Luvussa 5.3. tarkastelen kotitehtävien haittoja. Näiden lukujen sisällä tarkastelen sitä, miten opettajat perustelevat kotitehtäviä eri luokka-asteilla.

5.1. Miksi opettajat antavat kotitehtäviä?

Kaikki haastattelemani opettajat käyttävät kotitehtäviä. Kuitenkin heillä on eriäviä näkemyksiä siitä, ovatko kotitehtävät hyödyllisiä oppilaille, oppimiselle sekä opettamiselle. Lukemani kirjallisuus tukee sekä sitä, että kotitehtävistä voi olla sekä etua että haittaa oppilaille (Cooper 1989, 2; Cooper, Robinson & Patall 2006, 8; Saloviita 2013, 59–60.) Osa haastattelemistani opettajista piti kotitehtäviä tärkeänä ja oppilaille hyödyllisenä opetusmenetelmänä. Osa haastattelemistani opettajista puolestaan ei nähnyt kotitehtävissä paljoa hyötyä. Eräs opettajista myös lisäsi sen, että kotitehtävien tarkistaminen voi esimerkiksi viedä paljon aikaa pois oppitunneista.

”No toiset väittää, että pedagoginen, että siitä ei oo mitään pedagogista hyötyä. Mää en allekirjota tota missään tapauksessa.” [Opettaja 7]

”Mää en niissä nää hirveen paljo hyötyä, kun mää en niitä kotitehtäviä kauheesti anna.” [Opettaja 4]

”No mun luokan arjessa nii ne ei kauheesti näy, että mää annan tosi vähä kotiläksyjä...” [Opettaja 5]

Haastattelemi opettajat olivat sitä mieltä, että kun he antavat oppilaille kotitehtäviä, niissä pitää olla tietty tavoite ja tarkoitus. Kotitehtäviä ei anneta pelkäänsen takia, että opettajat ovat aina antaneet kotitehtäviä. Saloviidan (2013, 59) mukaan opettajien pitää miettiä erittäin tarkasti miksi he antavat kotitehtäviä, sillä kaiken opetuksen tulee olla pedagogisesti perusteltua. Kaikki haastattelemi opettajat pohtivat tätä erittäin tarkasti ennen kotitehtävien antamista. Opettajat kokivat tämän erittäin tärkeäksi.

”Jos mää annan, niin niillä pitää olla joku merkitys ja tarkotus, elikkä niitä ei vaan anneta sen takia, että pitää olla kotitehtäviä, vaan niillä pitää olla joku tavote, mitä niillä tavotellaan...” [Opettaja 4]

”Mulla on kumminkin selkeä johtolanka, kuitenkin siinä, minkä takia minä annan läksyjä.” [Opettaja 3]

Tutkimukseeni olin valinnut analyysimenetelmäksi aineistolähtöisen sisällönanalyysin. Luokanopettajien haastatteluiden analysoinnin jälkeen muodostin kahdeksan eri kategoriaa siihen, miksi opettajat antavat kotitehtäviä oppilaille. Nämä kategoriat ovat: 1) kotitehtävillä koulunkäynnin alkuun, 2) lapsen eteneminen opinnoissa, 3) opitun harjoittelu ja kertaus kotitehtävien avulla, 4) kotitehtävät koulunkäynnin osana, 5) eriyttäminen oppilaan omalla tasolla, 6) oppilaan onnistumisen kokemukset, 7) kotitehtävät vastuun opettelemisen välineenä sekä 8) kotitehtävien käyttö ulkomuistin harjoittamiseen.

5.1.1. Kotitehtävillä koulunkäynnin alkuun

Alkuopetuksen opettajien mukaan kotitehtävillä oppilaat pääsevät koulunkäynnin alkuun. Heidän mielestään kotitehtävät ovat osa koulunkäyntiä. Vain alkuopetuksen opettajat pitivät tätä yhtenä koulunkäynnin tavoitteena. Muiden luokka-asteiden opettajat eivät kokeneet tätä merkitykselliseksi. Siitosen (2011,

109) mukaan esikoulusta kouluun siirtyvät oppilaat odottavat kotitehtäviä ja heidän mielestään kotitehtävien tekeminen kuuluu koululaisena olemiseen. Ehkä juuri tämän takia eka- ja tokaluokkalaiset ovat iloisia, kun he saavat kotitehtäviä. Vanhemmat oppilaat ovat jo rutinoituneet koulunkäyntiin ja ovat sitä myöten itse muodostaneet oman käsityksensä siitä, mitä koululaisuuteen kuuluu. Opettajien mukaa kotitehtävien avulla oppilas tuntee olevansa koululainen, joka tekee koululaisen työtä. Kotitehtävät toimivat välineenä, jotta oppilas muistaa, että koulussa todella tehdään töitä.

”Siis minä annan, tuota noin ykkösluokalla, niin heti ensimmäisellä viikolla läksyjä, sillä tavalla vaan, että sitten niin, kun päästään siihen koulunkäynnin vauhtiin...” [Opettaja 3]

Kotitehtävillä on myös opettajien mukaan se merkitys, että ne muistuttavat oppilaita siitä, että he ovat koulussa oppimassa. Koulussa tulee sellaisia päiviä tai jaksoja, jolloin perinteisten oppituntien määrä vähenee, kuten esimerkiksi joulun aikaan. Tällöin oppilailta voi unohtua se, että he ovat koulussa oppimassa ja tekemässä työtä. Kotitehtävät muistuttavat oppilaita siitä, että he ovat koulussa oppimassa, eivätkä vain pitämässä hauskaa. Lukemassani kirjallisuudessa tähän ei viitattu lainkaan.

”Että joulun alla on monesti tämmöstä, että kun harjotellaan ohjelmia ja, ja on tämmöstä erilaista toimintaa, niin silloin tämmösiä jaksoja, että on pidemmästi, että ei tule kotiläksyjä, niin joillakin oppilailla se ikään kun tekemisen ote herpaantuu. Että niillä pienilläkin kotitehtävillä on kyllä se merkitys, että koulu on tärkeää ja mää hoidan tän.” [Opettaja 1]

5.1.2. Lapsen eteneminen opinnoissa

Viisi haastatteleistani opettajista esitti, että kotitehtävien avulla opettaja voi monitoroida lapsen oppimista sekä oman opetuksensa laatua. Heidän mukaansa kotitehtävien avulla oppilas voi saada työvalmiuksia omalle opiskelulle. Perusopetuksen opetussuunnitelman (Opetushallitus 2014, 26) mukaan opettajan työhön kuuluu arvioiminen. Ehkä kotitehtävät tässä tilanteessa toimivat opettajilla oppilaiden arvioinnin välineenä. Opettajat kokivat tämän tarkoituksen tärkeäksi ja tätä mieltä olevia opettajia löytyi kaikilta vuosiluokilta. Tämä oli yksi koko alakoulun läpi jatkuvista kotitehtävien tavoitteista.

Opettajien mukaan kotitehtävien avulla kyetään seuraamaan, onko oppilas todella ymmärtänyt opittavan asian. Cooperin (1989, 2) mukaan yhtenä kotitehtävien eduista on juuri se, että kotitehtävät voivat lisätä oppilaiden ymmärrystä opetettavasta asiasta. Opettaja voi itse suhteuttaa opetustaan niin, että oppilaiden kanssa käydään enemmän läpi samaa asiaa, jos hän huomaa, että oppilaat eivät ole ymmärtäneet asiaa. Kotitehtävien avulla opettaja voi huomata, että yksittäinen oppilas ei ole ymmärtänyt opetettavaa asiaa. Tällöin opettaja voi auttaa tukea tarvitsevaa oppilasta. Kotitehtävät ovat yksi mahdollinen tapa, jolla opettaja saa välitöntä palautetta oppitunnista. Lukemissani tutkimuksissa ei ole tullut esille sitä, että kotitehtävien avulla opettaja kykenee monitoroimaan oppilaidensa oppimista.

”Siitä saa semmosen välittömän palautteen, et jos tunti on menny hirmusen hyvin, niin ja on ollu oppimisenelämyksiä, ahaa-elämyksiä, niinkö oppilaat tai opettaja on ihan liekeissä, niin mää saan välittömän palautteen läksyistä siitä, että miten se homma on nyt menny perille. Jos läksyt on ollu vaikeita tai ei oo osannu, nii sehän kertoo siitä mulle, tietynlaisen palautteen sitte, että ei oo oikeen varmuutta näistä tai

sitte sanotaan, jos läksyt on jäänyt tekemättä, niin se antaa opettajalle semmosen palautteen niistä.” [Opettaja 7]

”Näkee siitä lapsen niinkö sitä edistymistä myös ja miten se toimii tällönsissä tilanteissa.” [Opettaja 2]

”Että tämä on ollut vaikea tai se lapsi ite mulle sanoo, että se on ollu vaikee, niin pystyn auttamaan.” [Opettaja 3]

”Mutta, mutta toi hyöty, että palautteena opettajalle tavallaa sitten. Onko jotain syytä ottaa tukiopetukseen tai, tai niin henkilökohtaiseen ohjaukseen.” [Opettaja 7]

Toinen esille tullut asia oli, että oppilaat kotitehtävien ansioista oppivat itse arvioimaan omia työvalmiuksiaan ja kehittämään niitä siten, että ne parantuisivat. Cooper (1989, 2) huomasi myös omassa tutkimuksessaan yhtenä kotitehtävien etuna oppilaiden parantuneet työvalmiudet. Opettajat ajattelivat, että kotitehtävien kautta oppilaat kykenevät löytämään itselleen sopivan oppimistavan. Näin kotitehtävien sekä muiden tehtävien tekeminen helpottuisi. Heidän mukaansa oppilaista tulee kotitehtävien avulla itsetietoisempia.

”Oppilas ite saa niitä työvalmiuksia, sitä työskentelyä varten.” [Opettaja 5]

”Meidän pitää tukea oppilaita huomaamaan, millä lailla mun pitäis kotona harjoitella asioita...” [Opettaja 6]

5.1.3. Opitun harjoittelu tai kertaus kotitehtävien avulla

Kaikki haastattelemi opettajat, kaikilta luokka-asteilta, olivat sitä mieltä, että kotitehtävät auttavat oppilaita oppimisessa. Lukemassani kirjallisuudessa viita-

taan myös siihen, että kotitehtävät tukevat oppilaiden oppimista (Cooper 1989, 2; Epstein & van Voorhis 2001, 181–182; Saloviita 2013, 59). Pääosin kaikki opettajat ajattelivat, että kotitehtävien avulla oppilaat saavat vielä harjoitella kotona. Heidän mielestään se oli oppilaille hyväksi, että he vielä pohtivat opetettua asiaa kotona. Näin ollen voidaan ajatella, että opitun asian kertaaminen kotitehtävien avulla on yksi niistä kotitehtävien tavoitteista, jotka ovat samoja koko alakoulun ajan. Opettajat myös painottivat sitä, että kotitehtäväksi tulee antaa vain oleellinen, jotta oppilas voi keskittyä opitun asian ytimeen.

”No, se tukee just sitä oppimista. Että siihen saadaan sitä harjoittelua, niin se opittua aisaa parempi.” [Opettaja 3]

”Erittäin oleellista on, että pienissä määrin se, tuota niin, palauttaa sen asian kerran vielä sen päivän aikana tai lähiaikoina mieleensä ite kotona.” [Opettaja 7]

”Se on opitun asian kertaamista ja opetetun asian kertaamista.” [Opettaja 3]

Opettajat eivät ainoastaan ajatelleet, että kotitehtävät auttavat oppilaiden oppimista. Heidän mielestä kotitehtävät vievät myös koulussa oppimista sekä opettamista eteenpäin. Kotitehtävät antavat oppilaille mahdollisuuden pohtia asiaa omalla ajallaan ja lisäaikaa tutustua ja ymmärtää opittavaa asiaa. Cooper, Robinson ja Patall (2006, 8) esittävät, että kotitehtävät voivat auttaa oppilasta saamaan paremman ymmärryksen asiasta.

”Että ne vie sitä opettamista, opetusta eteenpäin ja oppimista eteenpäin.” [Opettaja 1]

”Juuri se keskeinen asia, mikä tulee kotiin. Mikä on se opetettava asia.” [Opettaja 2]

5.1.4. Kotitehtävät koulunkäynnin osana

Saloviita (2013, 59–60) toteaa, että opettajat ovat pitäneet kotitehtäviä osana koulun arkea jo pidemmän aikaa. Kuitenkaan hän ei ole varma, onko se hyvä asia, että opettajat automaattisesti ottavat kotitehtävät osaksi koulun ja luokan toimintaa. Kuitenkin haastattelemani opettajat ovat sitä mieltä, että kotitehtävät kuuluvat osaksi koulua ja luokan arkea. He pitävät kotitehtävien toteuttamista omassa luokassaan luonnollisena osana kouluarkea. Suurin osa opettajista, jotka pitivät kotitehtäviä osana koulun arkea, olivat alkuopetuksen opettajia. Yksi viidennen tai kuudennen luokan opettajista ajatteli lisäksi kotitehtävien kuuluvan oman luokkansa toimintakulttuuriin. Perusopetuksen opetussuunnitelman (Opetushallitus 2014, 26) mukaan koulun toimintakulttuurin ytimessä on koululuokkien arkipäiväinen toiminta. Opettajat ajattelivat myös, että kotitehtävillä kyetään luomaan oppitunteihin ja oppimistilanteisiin rytmisyyttä, mikä on jatkuva sekä luotettava osa oppilaan koulupäivää.

”Kyllä ne kotitehtävät kuuluu ihan, tuota niin yhtenä osana siihen opettamiseen.” [Opettaja 1]

Opettajat esittivät myös, että kotitehtävät tukevat lapsen kasvua koululaiseksi, sillä kotitehtävien avulla oppilas tuntee olevansa koululainen. Siitonen (2011, 109) toi tutkimuksessaan esille sen, että kotitehtävät ovat yksi niistä koulun asioista, mitä uudet ykkösluokkalaiset oppilaat odottavat koululta. Näin oppilas alkaa tuoda omaa ”koulutyötä” kotiin aikuisen tavalla. Epstein ja van Voorhis (2001, 182) lisäävät, että yksi kotitehtävistä saatu etu on se, että oppilas ryhtyy ottamaan vastuuta omasta koulunkäynnistään. Opettajien mielestä tämä tukee oppilaan kehitystä. Oppilas ei ole enää omasta mielestään pikkulapsi, vaan hänestä on tullut koululainen, jolla on jo koululaisen vastuu eli kotitehtävät. Opettajien mukaan oppilas harjoittelee tulevaisuuden taitoja, sillä vanhempana, kun oppilas on aikuinen ja on työelämässä, niin hän mahdollisesti joutuu tuomaan

omaa työtään kotiin. Oppilas harjoitteleekin kotitehtävien avulla työajan ulkopuolella olevan työn tekemistä.

”Et laps on kasvanut jo koululaiseks ja osaa huolehtia jo läksyistään ja, ja osaa, tietää hän on varmasti tehnyt ne.” [Opettaja 2]

”Mutta tuota niin se on lapsen rutiini, minun mielestä. Se kuuluu koulunkäyntiin. Sitten kun sen oppii pienestä pitäen, niin se on sitte isompanakaan ei tunnu siltä hankalalta, vaan se on ihan normaalia juttua. Aikuisellakin on työpäivän jälkeen työhommia. Lapsellakin on sitten niitä, mitä pitää tehdä.” [Opettaja 3]

5.1.5. Eriyttäminen oppilaan omalla tasolla

Yksi haastattelemistani alkuopetuksen opettajista kertoi, että he olivat erityisopettajan kanssa pohtineet, minkälaiset kotitehtävät tukisivat luokan eri oppilaita. Opettajan perusteluna pohdintaan oli, että oppilaiden kannalta olisi oleellista, että he harjoittelisivat heille oikeantyyppisiä tehtäviä. Täten opettaja kykenee antamaan ja eriyttämään kotitehtäviä niin, että kaikki oppilaat saavat tehdä heille sopivia kotitehtäviä. Tällöin opettaja kykenee suunnittelemaan oppilaalle sellaiset kotitehtävät, jotka parhaiten tukevat oppilaan oppimista. Kaikki haastattelemistani opettajista eriyttivät kotitehtäviä omassa opetuksessaan. Uuden perusopetuksen opetussuunnitelman (Opetushallitus 2014, 9) mukaan opettajien tulee huomioida oppilaiden erilaisuus ja oppilaiden henkilökohtaiset tarpeet opetuksessa. Opettajien tulee eriyttää tehtäviä oppilaiden oman tason mukaan.

”Ollaan erityisopettajan kanssa katottu, että joku tehtävätyyppi on niinku lapselle vaikea. Ja me ei tiedetä, vaikka jos joku perustyypipi

perusperuslaskutoimituksissa. Hänelle tekee hyvää vielä harjoitella sitä lisää. Elikkä sen lapsen hyväksi, eikä mulle mieliksi...” [Opettaja 3]

5.1.6. Oppilaan onnistumisen kokemukset

Kotitehtävien tekeminen voi tarjota oppilaalle onnistumisen kokemuksia ja ilon hetkiä. Epstein ja van Voorhis (2001, 182) toteavat, että kotitehtävien tekemisellä voi olla positiivisia vaikutuksia oppilaiden itsetuntoon. Myös Cooper (1989, 2) tuo esille sen, että kotitehtävien avulla oppilaat voivat luoda positiivisemmän suhteen koulunkäyntiin. Opettajista alkuopetuksessa toimivat opettajat olivat sitä mieltä, että kotitehtävien avulla oppilaat voivat kehittää omaa itsetuntoaan sekä saada oppimisen ilon kokemuksia.

*”Tavoite on varmaan se, että saa oikeen merkinnän ja on sitte iloinen.
”Hei, jee. Mulla meni kaikki oikeen!” Ne on niin pieniä vielä ne on niinku tosi innoissaan vielä, että saa hakea tarran tai ope laittaa leiman tai näin. Se on semmonen, että siinä tulee aina sitte porkkana lisäks.”
[Opettaja 3]*

”Pönkittää itsetuntoa.” [Opettaja 3]

Oppilas saa kotitehtävien avulla viedä tehtäviä kotiin ja tehdä ne joko itsenäisesti tai oman vanhempansa avustamana. Oppilas saa kantaa kotitehtävien avulla vastuuta omista läksyistä – tämä tuottaa oppilaalle mahdollisuuden onnistua oppimistehtävässä kotona. Oppilas oppii siihen, että hän on kykenevä ja oppii itsenäiseen työskentelyyn. Oppilas saa myös oppimisen ilon kokemuksia usein niissä tilanteissa, kun opettaja tarkistaa hänen kotitehtävänsä ja antaa positiivista palautetta hänen suorituksesta. Alkuopetuksen oppilaat innostuvat

usein opettajalta saamasta palautteesta. Tämä parantaa oppilaan itsetuntoa sekä luo hänelle positiivisia oppimistilanteita.

”Kyllä ne varmasti parantaa sitä oppimista ja kyllä se on jollain tavalla se, ainakin pienelle lapselle, tärkeä asia myös, että nämä saa niitä läksyjä ja, ja osaa mielessään jotenkin jakaa vielä kotiin sen. Että mää vieläki teen kotonakin näitä ja mä oon koululainen.” [Opettaja 2]

Oppimisen ilon kokemukset näyttävät jäävän kotitehtävien osalta vain alkuopetukseen. Kotitehtävät eivät voi aina olla mukavia tai hauskoja, mutta opettajat voivat suunnitella kotitehtäviä sillä tavalla, että ne ovat välillä oppilaille mieluisia ja mielenkiintoisia. Uusi perusopetuksen opetussuunnitelma (Opetushallitus 2014, 17) velvoittaa opettajia luomaan omassa opetuksessaan oppilaille oppimisen ilon kokemuksia.

5.1.7. Kotitehtävät vastuun opettelemisen välineenä

Kotitehtävien avulla opettajat opettavat oppilaita ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan. Kaikki haastattamani opettajat olivat sitä mieltä, että luokassa tulee sopia joko kirjallisesti tai suullisesti yhteiset pelisäännöt, jotka koskevat kotitehtäviä. Tällä tavalla jokainen oppilas osaa ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sillä yhdessä sovitut säännöt velvoittavat jokaista oppilasta. Kuitenkin opettajat ajattelevat, että oppilaiden tulee vain tehdä parhaansa, eivätkä mahdolliset virheet kotitehtävien tekemisessä ole vakava asia.

”Siis meillä on säännöt tehty silloin, hetkine tais olla eka viikko koulussa, lapset teki, ykkösluokkalaiset, omat säännöt.” [Opettaja 3]

"Mää en ite esimerkiksi ite läksyjä anna kovin paljon, niin ne mitä mää annan niin ne pitää kyllä hoitaa. Semmonen niin kun oman, tuota noin koulunkäynnin, semmonen vastuunkanto." [Opettaja7]

Opettajat pitävät erittäin tärkeänä asiana sitä, että oppilaat oppivat kantamaan vastuuta omasta koulutyöstään. Epstein ja van Voorhis (2001, 182) ovat myös sitä mieltä, että kotitehtävien avulla oppilaat oppivat ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan. Tämä ei ollut lukemassani kirjallisuudessa suuremmassa roolissa, vaikka lähes kaikki haastattelemi opettajat korostivat tätä. Kuitenkin tämä opettajien asettama tavoite kotitehtäville vastaa uuden opetussuunnitelman (Opetushallitus 2014, 22) laaja-alaisten oppimisen tavoitteita.

"Laps oppii pikkuhiljaa ottamaan vastuuta omista tekemisistään."
[Opettaja 1]

"Opitaan huolehtimaan omista asioistaan." [Opettaja 2]

Kotitehtävien avulla oppilaat eivät vain opi huolehtimaan tehtävien tekemisestä kotona. He oppivat myös hoitamaan kotitehtävät ajallaan, jotta kotitehtävät eivät unohdu. Kotitehtävien avulla oppilaat oppivat priorisoimaan omaa tekemistään ja suunnittelemaan omaa työtaakkaansa kotona. Epstein ja van Voorhis (2001, 182) ovat myös sitä mieltä, että kotitehtävien avulla oppilaat oppivat priorisoimaan ja suunnittelemaan kotitehtävien tekemistä kotona. Opettajat pitävät omista asioista huolehtimisen opettelu yhtenä tärkeimpänä opeteltavista asioista. Yksi opettajista esitti myös, että oppilaiden tulee tehdä läksyt huolella ja yrittäen parhaansa.

”Me ollaan päätetty, että lapset ite oppii, että ne tehdään heti, että ne on opittu, että hoitaa sen asian heti, että tehtävät tehdään mahdollisimman nopeasti, että ne ei jää, unohdu.” [Opettaja 6]

”Joka on kans sivuarvonen, toisarvonen sen oppimisen kannalta, mutta sitte taas muistuttaa siitä sitte, että sitä ei vaan sitte hutaiste tehdä, niinkö se on kokonaisvaltaista se oppiminen.” [Opettaja 5]

5.1.8. Kotitehtävien käyttö ulkomuistin harjoittamiseen

Kaksi haastattelemani opettajista kertoi haastattelussa myös siitä, että yksi tärkeä osa opettamista on ulkomuistin tietoinen harjoittaminen. He myös kertoivat siitä, että he käyttivät kotitehtäviä ulkomuistin harjoittamiseen. Heidän mielestään kotitehtävät eivät vain ole oppimisen syvempää ymmärtämistä tai opitun kertausta varten. Opettajien mukaan kotitehtävillä voidaan harjoittaa erilaisia taitoja, kuten oppilaiden ulkomuistia. Tämän he näkevät myös yhtenä oppimisen osa-alueena, jota opettajan tulee tietoisesti harjoitella oppilaidensa kanssa. Missään lukemassani kirjallisuudessa ei erikseen mainittu sitä, että kotitehtävistä voisi olla hyötyä tietyn tyyppiselle oppimiselle. Kuitenkin useat eri lähteet (Cooper 1989, 2; Epstein & van Voorhis 2001, 181–182; Saloviita 2013, 59) viittaavat siihen, että kotitehtävistä olisi etua oppilaiden oppimiselle ja oppimisprosessille.

”Sitä käytiin läpi useaan kertaan ja pätkä kerrallaan opeteltiin ulkoa, että ihan tämmösiä on tullut jostakin.” [Opettaja 1]

”Läksyjä tarvitaan myös osittain tähän ulkomuistin kuormittamiseen.” [Opettaja 6]

5.2. Kotitehtävien edut

Kaikki haastatteleman opettajat näkivät kotitehtävissä etuja joko oppilaalle tai opetuksen järjestämiselle. Eri opettajat näkivät kotitehtävissä erilaisia etuja, mutta samat edut toistuivat kuitenkin eri opettajilla. Kaikki opettajat olivat sitä mieltä, että kotitehtäviä annetaan oppilaille sen takia, että ne hyödyttävät oppilasta tai opetusta jollakin tapaa. Opettajat eivät halunneet antaa oppilaille turhia kotitehtäviä, vaan he olivat sitä mieltä, että kotitehtävien antaminen tulee olla pedagogisesti perusteltua. Myös Cooper (1989, 2) esittää omassa tutkimuksessaan useita kotitehtävien tuomia etuja oppilaille.

Aineistoni pohjalta muodostin kuusi eri kategoriaa siitä, minkälaisia etuja luokanopettajat näkivät kotitehtävistä, joko oppilaille tai omalle työlleen. Nämä kategoriat ovat: 1) tehtävien eriyttäminen oppilaan omalla tasolla, 2) opettaja seuraa oppilaiden oppimista, 3) vanhempien mukaan ottaminen lapsen opiskeluun, 4) oppimisen tukeminen, 5) oppilaiden itsetietoisuuden ja itsetunnon kehittäminen sekä 6) oppilaiden vastuunotto. Nämä kategoriat heijastivat opettajien näkemyksiä siitä, millaisia etuja kotitehtävistä on oppilaille. Osa saamistani kategorioista on samoja kuin luvussa 5.1. Tämä johtuu siitä, että opettajat luokittelivat samat asiat sekä kotitehtävien tavoitteisiin, että kotitehtävistä saataviin etuihin.

5.2.1. Tehtävien eriyttäminen oppilaan omalla tasolla

Opettajat eri vuosiluokilta kokivat, että kotitehtävän etuna oli se, että he kykenivät antamaan eriytettyjä kotitehtäviä. Uudessa perusopetuksen opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2014, 9, 29) opettajia velvoitetaan ottamaan oppilaat huomioon yksilöinä ja eriyttämään oppilaiden tehtäviä. Näin jokainen oppilas saa sellaisia tehtäviä, joista on hänelle eniten hyötyä. Cooper (1989, 3) mukaan

opettajien tulee huomioida oppilaiden erilaisuus, ikätaso ja eri oppiaineiden ominaispiirteet. Opettajat seuraavat oppilaita oppitunnin aikana ja heillä on käsitys oppilaan tiedoista ja taidoista. Kotitehtävien avulla opettaja kykenee tukemaan oppilaiden kehitystä ja oppimista.

”Se on vaan tunnilla, esimerkiksi miten lapsi etenee tehtävissään, niin kun oon oppinut tuntemaan.” [Opettaja 6]

”En tiiä harvoin tulee kaikille sama läksy. Annetaan tason mukaan ja sen mukaan miten siellä on edistytty tai edetty tunnin aikana ja läksy tulee sen mukaan.” [Opettaja 4]

Kotitehtävien avulla opettajilla on mahdollisuus kehittää tietoisesti oppilaiden tietoja ja taitoja. Opettajat ovat sitä mieltä, että oppilaat ovat erilaisia ja heillä on erilaiset tiedot ja taidot. Tämän vuoksi opettajat eriyttävät oppilaiden kotitehtäviä. Opettajat kertovat, että he eriyttävät oppilaiden kotitehtäviä sekä määrällisesti että laadullisesti. Osa oppilaista saa määrällisesti enemmän tai vähemmän kotitehtäviä, osa oppilaista saa haastavampia kotitehtäviä, kun taas toisten oppilaiden kotitehtävät ovat sisällöltään helpompia. Yksi opettajista esittää, että liian haastavat kotitehtävät voivat tuntua oppilaasta rangaistukselta. Sen takia opettajan tehtävä on arvioida oppilas ja antaa hänelle sellaisia kotitehtäviä, jotka tukevat oppilasta parhaiten, mutta eivät samalla kuormita oppilasta liikaa. Opettajat ovat sitä mieltä, että sekä tehtävien ylöspäin- että alaspäin eriyttäminen on tärkeää.

”Meillähän eriytetään sillä tavalla, että määrällisesti. Että ja joskus laadullisesti sillä tavalla, että annetaan haastavampia niille, jotka mä tiedän, että kaipaa niitä. Sitten taas, jos yleensä määrällisesti niille joilla on heikkoja. Esimerkiksi hyvä lukija lukee sivun ja toinen lukija vasta kolme riviä.” [Opettaja 2]

”Kyllähän se nimenomaa se, että koskaan kotitehtävä ei saa olla liian rankka. Että jo ajattelee näitä heikosti lukevia, että jos mää laittaisin heille hirveesti, niin sehän on niinku melkeen rangaistus.” [Opettaja 2]

5.2.2. Opettaja seuraa oppilaiden oppimista

Yli puolet haastattelemistani opettajista oli sitä mieltä, että kotitehtävät auttavat opettajia seuraamaan oppilaiden edistymistä. Kotitehtävien avulla opettajat seuraavat oppilaiden opiskelua. Näin he kykenevät huomaamaan, jos joku asia on haastava oppilaalle tai jos oppilaat eivät ole oppineet tiettyä opetettua asiaa edellisellä oppitunnilla. Uuden perusopetuksen opetussuunnitelman (Opetushallitus 2014, 26) mukaan opettajan työhön kuuluu sekä oppilaiden että oman työn arvioiminen. Tämä edellyttää opettajia refleктоimaan omaa työtään sekä oppilaiden tarpeita. Kotitehtäviä seuraamalla opettaja voi arvioida onko oppilas ymmärtänyt oppimansa asian. Opettaja voi tämän avulla arvioida tarvitseeko oppilas lisätukea oppimiseen. Jos koko luokan ymmärrys kotitehtävistä on heikko, opettaja voi tarvittaessa jatkaa opetettavan aiheen käsittelyä oppilaiden kanssa, jotta oppilaat saavuttaisivat tarvittavan tieto- ja taitotason.

”Siinä näkee, näkee sitä lapsen niinkö sitä edistymistä...” [Opettaja 2]

”Mutta toi hyöty, että palautteena opettajalle tavallaan sitten. Onko jotain syytä ottaa tukiopetukseen tai, tai niin henkilökohtaiseen ohjaukseen.” [Opettaja 7]

Kotitehtävien avulla opettajilla on mahdollisuus lisätä oppilaantuntemustaan sekä käyttää sitä kotitehtäviä antaessaan. Tämän edun useat opettajat eri luokka-asteilta kokivat tärkeäksi. Opettajat saavat lisää tietoa oppilaistaan ja kykenevät näin auttamaan ja ohjaamaan oppilaita paremmin. Perusopetuksen ope-

tussuunnitelmassa (Opetushallitus 2014, 47) todetaan, että opettajien tulee olla oppilaiden arvioinnissa kannustava. Näiden arvioiden avulla opettaja saa tietoa oppilaasta ja kykenee ohjaamaan oppilasta paremmin.

”Että sitä oppii sitte näkemään sen, että miten kannattaa eriyttää...”

[Opettaja 1]

”Täällä koulussa se opiskeleminen ja se pitää kirjottaa, sitte osa osaa. Läksyt sitte tarkistetaan siten, että me käydään yhteistä keskustelua, että oppilaiden kans selviäis semmosia asioita, mitä läksyistä nousi esille.” [Opettaja 6]

5.2.3. Vanhempien mukaan ottaminen lapsen opiskeluun

Muutama haastatteleistani opettajista oli sitä mieltä, että kotitehtävien tekeminen on hyvä aika oppilaalle ja oppilaan vanhemmille viettää yhteistä aikaa. Tämä tukee uuden opetussuunnitelman (Opetushallitus 2014, 8) asettamaa tavoitetta, jonka mukaan kodin ja koulunvälistä yhteistyötä ja yhteydenpitoa tulee lisätä. Osa opettajista antoi oppilaille tarkoituksella sellaisia kotitehtäviä, jotka aktivoivat oppilaan vanhemmat aktiiviseen rooliin kotitehtäviä tehdessä. Opettajien mielestä vanhempi pystyi hyvin tukemaan lapsen opiskelua. Vanhempien tuki lapsen oppimisessa on opettajien mukaan erittäin tärkeää, sillä vanhemmat voivat toimia oppilaan tukena ja turvana kotona auttaen lasta opinnoissa eteenpäin. Cooperin, Robinsonin ja Patallin (2006, 8) mukaan kotitehtävillä voi olla positiivisia vaikutuksia oppilaiden ja heidän vanhempiansa väliseen suhteeseen.

”Olen kannustanut ainakin, että, että tavallaan sillai ollaan tukijana ja sitten kun pyytää, että tulee näyttämään, että katotaan vielä yhdessä

ja sitte tottakai auttaa sitte, jos varsinki nää pienet tarvii varsinki syksyllä, ne tarvii sitä kotiväen apua.” [Opettaja 2]

Pari haastattelemistani opettajista esitti, että oppilaan vanhemmilla on myös oikeus tietää mitä koulussa opiskellaan. Kotitehtävien etuna on se, että niiden välityksellä oppilaan vanhemmat pystyvät seuraamaan koulussa opittavia asioita sekä heidän lapsensa kehittymistä. Vanhemmat kykenevät myös kotona kontrolloimaan kotitehtävien tekoa ja suorittamista esimerkiksi kuittaamalla kotitehtävät. Näin vanhemmat saavat olla mukana oppilaiden koulutyössä. Saloviita (2013, 59) on myös sitä mieltä, että kotitehtävien avulla oppilaan vanhemmat saavat tietoa oman lapsensa koulunkäynnistä.

”Vanhemmat on opetettu hyvälle tavoille, että vanhemmat laittaa nimi-kirjaimet, kun lukuläksyn kuittaavat, myös nämä muut kotitehtävät, matematiikassa pääasiallisesti. Se on aika, toiminu aika hyvin, että monet perheet edelleenkin laittaa sitte, vanhemmat kattoo sen läksyjen tekemisen. Minusta tosi järkevää, koska heidän kuuluu tietää mitä heidän lapsi opiskelee.” [Opettaja 3]

Opettajat eri luokka-asteilta kokivat vanhempien roolin kotitehtävien tekemisessä tärkeäksi. Vanhempien rooli kotitehtävissä korostui eniten alkuopetuksessa. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että vanhemmat, jonka lapsi on ensimmäisellä tai toisella luokalla, ovat usein epätietoisia koulunkäynnin sujumisesta. Kotitehtävien avulla vanhemmat saavat mahdollisuuden tarkkailla oman lapsensa kehittymistä ja oppimista.

5.2.4. Kotitehtävät oppimisen tukena

Lähes kaikki opettajat olivat sitä mieltä, että kotitehtävien etuna oli se, että ne tukevat oppilaiden oppimista. Tämä oli yksi niistä kotitehtävien eduista, mikä jatkuu koko alakoulun läpi. Kaikkien luokka-asteiden opettajat pitivät tätä tärkeänä. Yksi oppimisen tukeen liittyvistä asioista on se, että oppilaat saavat kotitehtävien avulla harjoitella tai kerrata aikaisemmin oppimaansa tietoa. Oppilailla on kotona vielä mahdollisuus paneutua opittuun tarkemmin ja syventää omaan ymmärrystään asiasta. Myös lukemani kirjallisuus tukee vahvasti sitä, että kotitehtävät auttavat oppilaiden oppimisprosessissa (Cooper 1989, 2; Cooper, Robinson & Patall 2006, 8; Epstein & van Voorhis 2001, 181–182; Saloviita 2013, 59). Eräs haastatteleistani opettajista totesi, että oppilaat eivät voi mitenkään oppia kaikkea mahdollista oppitunnin aikana, joten kotitehtävät laajentavat ja vahvistavat heidän osaamistaan.

”Mää nään ne kotitehtävät tukee sitä jatkuvuutta tai sitte sitä vahvistaa sitä mitä päivän aikana on opittu.” [Opettaja 5]

”Mää nään vaan sen oppilaan hyötynä, että opiskelua harjoitellaan. Ja esimerkiks, kun ajatellaan kieliä niin, niin aika harvoin tämmöset oppilaat oppii tunnilla kaiken. Että oppilaat oppii sanoja tunnilla ja joutuu tekemään töitä.” [Opettaja 6]

”No, kyllä se sen verran tukee, että tavallaan yleensä ne asiat ovat viimeistään selvitettyjä ja päästään taas seuraavaan asiaan, että tukee sillä tavalla sitä.” [Opettaja 2]

Haastatteluissa ilmeni se, että kotitehtävät edistävät oppilaiden oppimista. Kotitehtävien tekemisen aikana oppilas oppii kouluvalmiuksia ja koulutyön tekemistä. Tämän oppiminen puolestaan helpottaa oppitunnilla koulutyön tekemistä. Oppilaat oppivat tarttumaan koulutyöhön.

”Ne vie asiaa eteenpäin, opetettavaa asiaa eteenpäin, ja sitten lapset jotka oppivat, oppivat tämmöseen läksyjenteko-systeemiin, niin sillä tavalla luontevasti alkaa sujumaan semmonen koulutyö. Että se näkyy myös siinä, miten se lapsi tarttuu asioiden tekemiseen ja, ja he oppivat sillä tavalla toimimaan.” [Opettaja 1]

5.2.5. Oppilaiden itsetietoisuuden ja itsetunnon kehittäminen

Muutamit haastattelemistani opettajista olivat sitä mieltä, että kotitehtävien avulla oppilaat kehittävät työskentelytaitojaan. Saloviidan (2013, 59) mukaan kotitehtävillä voi olla positiivisia vaikutuksia oppilaiden työskentelytottumisen luomisessa. Kun oppilailla on hyvät työskentelytaidot ja läksyjen tekeminen sujuu hyvin, niin se luo oppilaille positiivisia oppimiskokemuksia ja kehittää heidän itsetuntoaan koululaisena. Oppilaan itsetunnon ja -tietoisuuden kehittäminen palvelee oppilasta myös muussa opiskelussa.

”Mun mielestä meidän pitää tukea oppilaita huomaamaan, millä lailla mun pitäis kotona harjoitella asioita, niin oppimaan.” [Opettaja 6]

”Pönkittää itsetuntoa.” [Opettaja 3]

”Niin, kotitehtävät tekee heistä sillä tavalla koululaisen. Ja kävellään sen kirjan kanssa kotiin.” [Opettaja 2]

Alkuopetuksen opettajat ja yksi muuta luokka-astetta opettava opettaja olivat sitä mieltä, että kotitehtävät tukevat oppilaiden itsetietoisuutta ja itsetunnon kehittymistä. Tämä saattaa olla yleisempää alkuopetuksessa, sillä oppilaille ei ole vielä muodostunut omaa käsitystä koululaisena olemisesta. Kotitehtävät ovat asia, jonka esikoululaiset liittävät koululaisena oloon. Perusopetuksen opetussuunnitelman (Opetushallitus 2014, 47) mukaan opettajien tulee antaa oppilaille

positiivista palautetta, jotta oppilaat saisivat positiivisia kokemuksia koulusta. Nämä positiiviset oppimistilanteet kannustavat oppilaita heidän opinnoissaan.

5.2.6. Oppilaiden vastuunotto

Opettajat näkevät kotitehtävien etuna sen, että niiden avulla oppilaat harjoittelevat vastuun ottamista. Epstein ja van Voorhis (2001, 182) tuovat tämän kotitehtävien edun esille omassa tutkimuksessaan. Tämä oli yksi niistä kotitehtävien eduista, mitkä näkyivät jokaisella luokka-asteella. Tämä koettiin myös erittäin tärkeäksi oppilaiden kannalta, sillä yksi opettajan työtehtävistä on kasvattaa oppilaita kansalaisuuteen ja vastuullisiksi aikuisiksi (Salovaara & Honkonen 2013, 225). Oppilaat oppivat vähitellen ottamaan ikätasonsa mukaisesti vastuuta omasta työskentelystään sekä omien asioiden hoitamisesta.

”Laps oppii pikkuhiljaa ottamaan vastuuta omista tekemisistään.”

[Opettaja 1]

”No, omasta mielestäni se auttaa lasta, niinkö oppimaan huolehtimaan omista asioistaan.” [Opettaja 2]

”Semmonen niinku oman, tuota noin, koulunkäynnin, semmonen tietty vastuunkanto. Ja nyt mulla on, varsinkiko tällä hetkellä, on vitos-kutosluokka, niin kyllä 11–12-vuotiaiden pitää se pystyä hoitamaan.” [Opettaja 7]

Opettajat ovat sitä mieltä, että kotitehtävät tulee tehdä, koska se on osa oppilaan työtä. Opettajat mainitsivat siitä, että oppilaat saattavat välillä unohtaa tehdä kotitehtävät. Perusopetuslaki (1998/628, 36§) velvoittaa oppilaita tekemään ne tehtävät, jotka opettaja antaa heille tehtäväksi. Useat opettajat olivat sitä mieltä, että kotitehtävien unohtaminen silloin tällöin ei ole vaarallista, sillä koti-

tehtävien unohtaminen on inhimillistä. Kuitenkin jos oppilas unohtaa tehdä koti-
tehtävät usein, niin opettajat ja oppilaat ovat sopineet useassa luokassa sään-
nöt millä tavalla unohtuneet tai tekemättömät kotitehtävät tehdään. Kotitehtävät
voidaan hoitaa esimerkiksi koulun läksyparkissa. Opettajien mielestä yhdessä
sovitut asiat tulee tehdä vastuullisesti ja yhteisiä sääntöjä tulee noudattaa.

*”Sitten kun niitä läksyjä on annettu, niin tulee, niin ne tulee tehdä. Kontrolloidaan, että seuraavana päivänä tarkistetaan, jos on unohta-
nut kotona, niin sitten sovitaan sit seuraavaksi päiväksi, tehdään koti-
tehtävät. Mutta sitten, sitten jos se on toistuvaa, niin puhutaan asiasta
oppilaan kanssa ja oppilas jää tekemään tehtäviä koulun jälkeen. Pu-
hutaan sitten tämmösestä open-läksyparkista, eli sinne oppilas jää te-
kemään unohtuneet tehtävät.” [Opettaja 6]*

*”En tiää onko se nyt sääntö, mutta ainaki se on toive, että jos anne-
taan, niin ne myös tehtäisiin. Ja sitte jos se on tekemättä, niin siitä tu-
lee Wilma-merkitä ja sit tehdään seuraavaksi päiväksi. Jos sitä olis sit-
te oikeen toistuvasti, niin sitte pitäis miettiä, että pitäiskö oppilaan jää-
dä samana päivänä koulun jälkeen tekemään niitä.” [Opettaja 4]*

5.3. Kotitehtävien haitat

Jokainen haastattelemistani opettajista näki kotitehtävissä sekä etuja että hait-
toja. Kaikki opettajat käyttivät kotitehtäviä ja näkivät niiden käytössä etuja omal-
le työlleen ja oppilaille. Opettajat ovat myös vahvasti sitä mieltä, että kotitehtä-
viä tulee antaa oppilaille vain silloin kun siihen on aihetta. Kotitehtäviä ei saa
antaa oppilaille vain sen vuoksi, koska opettaja haluaa niitä antaa. Kotitehtävien
antaminen tulee aina olla pedagogisesti perusteltavissa. Tämän takia opettajan
tulee suunnitella ja pohtia kotitehtävien antamista. Kotitehtäviä ei tule antaa vain
kotehtävien itsensä takia. Saloviidan (2013, 59–60) esittää, ettei opettajien tule

antaa kotitehtäviä vain sen takia, että niiden antamisesta on tullut tapa, Hänen mukaansa kotitehtävistä tulee olla pedagogista hyötyä oppilaille ja opetukselle.

”Jos mää annan, niin niillä pitää olla joku merkitys ja tarkoitus, elikkä niitä ei vaan anneta sen takia, että pitää olla kotitehtäviä, vaan niillä pitää olla joku tavote, mitä niillä tavoitellaan...” [Opettaja 4]

Opettajien mukaan kotitehtävistä voi olla monenlaista haittaa sekä oppilaille että opetukselle. Tutkimassani kirjallisuudessa tuli myös esille, että kotitehtävistä ei aina ole hyötyä, vaan niistä voi olla myös haittaa oppilaille (Cooper 1989, 2; Khon 2006, 1; Saloviita 2013, 59–60). Hyvällä kotitehtävien suunnittelulla opettajat pystyvät mitä todennäköisimmin välttämään osan kotitehtävien haitoista. Aineiston pohjalta kokosin viisi eri kategoriaa kotitehtävien haitoista. Nämä ovat: 1) huonosti suunnitellut kotitehtävät, 2) oppilaiden uupuminen, 3) oppilaiden liiallinen läksyjen teko, 5) kotitehtävien vaikutus oppituntiin sekä 6) vanhempien tuen puute.

5.3.1. Huonosti suunnitellut kotitehtävät

Haastatteluluissa ilmeni, että jos opettaja ei suunnittele kotitehtäviä hyvin, tämä ei edistä oppilaiden oppimista. Tällöin kotitehtävät ovat usein samanlaisia tehtäviä, joita oppilaat ovat jo tehneet oppitunnilla, eivätkä opettajat näe tässä mitään pedagogista hyötyä. Kuitenkin jos lapsi tarvitsee esimerkiksi apua peruslaskutoimitusten kanssa, samanlaisissa tehtävissä voi olla hyötyä. Saloviidan (2013, 59–60) mukaan opettajien täytyy pystyä pedagogisesti perustelemaan antamansa kotitehtävät. Saloviita (1999, 86–88) esittää myös, että opettajan tulisi asettaa kullekin oppilaalle omat oppimistavoitteet, sillä jokainen oppilas on erilainen. Saloviidan ajatukset vastaavat myös uuden perusopetuksen opetussuunnitelman (Opetushallitus, 2014, 9) vaatimuksia. Opettajien tulisi suunnitella

kotitehtävät siten, että ne tukevat kaikkia oppilaita, eivätkä vain toista itseään. Oppilaat eivät ole koulussa vain suorittamassa ja tekemässä tehtäviä, vaan oppilaiden koulunkäynnin tulisi olla kokonaisvaltaista.

”Monta kertaa asia on omaksuttu täällä koulussa, on tehty niitä tehtäviä ja se tehtävä, mikä siihen kotiin tulee, niin se on samanlainen mitä koulussa on tehty. Mulle tulee ensimmäisenä mieleen matematiikka. Se voi olla hyvin paljon sitä toistamista ja jos sitä jouku tarvii ja siitä tulee semmonen tietty oppiminen mukaan.” [Opettaja 4]

”Ja läksyjä ei saa olla liikaa, että oppilaan taakka ei kasva liikaa. Mutta seki, että ollaan erilaisia, niin mun mielestä meidän pitää tukea sitä.” [Opettaja 6]

5.3.2. Oppilaiden uupuminen

Opettajien mukaan oppilaiden uupuminen oli kaikista yleisin kotitehtävien haittavaikutuksista. Cooperin (1989, 2) mukaan oppilaat saattavat uupua koulutyöhön liiallisten kotitehtävien takia. Cooperin mielestä kotitehtävät saattavat johtaa jopa oppilaan koulunkäynnin vastaisuuteen ja kouluun kyllästymiseen. Kaikki haastattelemani opettajat olivat sitä mieltä, että oppilaat voivat uupua liiallisiin kotitehtäviin. Heidän mielestään oppilaat työskentelevät koulussa paljon jo päivisin, joten liialliset kotitehtävät saattavat uuvuttaa heitä. Opettajien pitää osata arvioida se, kuinka paljon oppilaat jaksavat tehdä kotitehtäviä. Opettajien tulee suunnitella kotitehtävät siten, että ne tukevat niille asetettuja tavoitteita, mutta samalla heidän tulee pitää mielessään, että he antavat oppilaille vain tavoitteellisia kotitehtäviä. Opettajien ei tulisi heidän mielestään antaa oppilaille sellaisia kotitehtäviä, jotka eivät tue oppilaita. Opettajan tulee käyttää omaa ammattitaitoaan ja oppilaantuntemustaan siten, että hän eriyttää kotitehtävät niin, että kaikki oppilaat saavat sopivan määrän kotitehtäviä.

”No haittaahan niistä olis, jos niitä olis niin hirveesti, että lapset uupuis niihin.” [Opettaja 5]

”Opettajana niinkö, hyvänä ja vastuuntuntosena opettajana, niinkö pitää tietää se, niinkö pitää tietää se, tuntee oppilas, että jollaki, että just tää läksyjien eriyttämine, että jollaki tietty samamäärä voi olla liikaa.” [Opettaja 7]

”Mun luokan oppilaat tekee päivittäin niin kovasti koulussa jo töitä, että en näe välttämättä antaa lisää sinne kotiin.” [Opettaja 4]

Muutama haastattelemistani opettajista toi esille myös sen, että liiallinen kotitehtävien tekeminen vähentää ja jopa kuormittaa oppilaiden vapaa-aikaa. Heidän mielestään on tärkeää, että oppilaat tekevät vapaa-ajallaan muitakin asioita kuin koulutyötä. Myös lukemani kirjallisuus tuki sitä, että kotitehtävät vähentävät oppilaiden vapaa-aikaa, joka on oppilaalle tärkeää (Cooper 1989, 2; Cooper, Robinson & Patall 2006, 8; Khon 2007, 1). Opettajien mukaan oppilaan hyvinvoinnin kannalta on kuitenkin tärkeää, että heillä on vapaa-aikaa, jolloin he kykenevät rentoutumaan. Koulun tehtävä ei ole ylikuormittaa oppilaita, vaan tukea oppilaiden kasvua. Läksyjä antaessa opettajien tulee myös miettiä oppilaan jakamista ja hyvinvointia. Opettajat ovat sitä meiltä, että kotitehtävien määrästä tulee keskustella esimerkiksi vanhempainillassa sekä oppilaiden kanssa.

”Jos lapsella on kauheen paljo kaikkia harrastuksia ja muuta, että tuntuu, että ne ei jaks, silloin kyllä varmasti hankalia ja sitte onhan joskus niin, et lapsi sanoo, että meillä ei ollut aikaa tehdä niitä, että varmaan silloin on haittaa. Mutta mä uskon, että jos niitä on sopiva määrä ja ollaan keskusteltu aina vanhempainillassa, että, että niitä voi tarvittaessa myös vähentää, jos tuntuu, että nää läksyt on liikaa tai liian pitkästi tai laps on väsyny.” [Opettaja 2]

”Läksyjen merkitystä en nää sillä, että mun pitäis niinkö kuormittaa valtavalla määrällä työtä ja mää pyrin itse sitä niinkö kontrolloimaan, jos joku kotona ilmoittelee, jos rupee tuntumaan, et rupee meneen ihan liikaa aikaa, että suoraa palautetta mulle.” [Opettaja 7]

”Kyllä nään että tän ikäisillä muksuilla pitää olla tuota muutakin elämää kun koulu.” [Opettaja 7]

5.3.3. Oppilaiden liiallinen läksyjen teko

Useat opettajat ovat sitä mieltä, että oppilaiden tulee tehdä koulutyönsä tunnollisesti, mutta kuitenkin muutama haastattelemistani opettajista toi esille sen, että oppilaat eivät saa tehdä kotitehtäviä liian tunnollisesti. Liika tunnollisuus kotitehtävien teossa saattaa johtaa siihen, että oppilas käyttää valtavasti aikaa kotitehtäviin, jotka hoituvat muilta oppilailta paljon nopeammin. Toiset oppilaat taas haluavat tehdä kotona valtavasti kotitehtäviä. Oppilas saattaa usein pyytää opettajalta lisää tehtäviä, sillä tavalliset tehtävät eivät riitä oppilaalle. Tämä vie aikaa pois heidän vapaa-ajastaan. Nämä ovat asioita, mihin opettajan kannattaa puuttua, sillä sekä opettajat että oppilaat tarvitsevat vapaa-aikaa rentoutukseen, jotta he jaksavat koulussa. Opettajien mielestä liiallisesta läksyjen teosta voi hyvinkin tulla oppilaille haitta. En löytänyt lukemastani kirjallisuudesta mitään, mikä viittaisi siihen, että aikaisemmissa tutkimuksissa olisi huomattu, että liika tunnollisuus kotitehtävien tekemisessä olisi haitta. Kuitenkin lukemassani kirjallisuudessa viitataan siihen, että on tärkeää, että oppilaiden kaikki vapaa-aika ei mene koulutyöhön (Cooper 1989, 2; Cooper, Robinson & Patall 2006, 8; Khon 2007, 1).

”Jos joku oppilas on tunnollinen ja tekee sitä, ja tekee läksyjä liikaa, liiankin tunnollisesti välillä niin, että jos joku rupee tekeen sitä tuntikaupalla aina, niin tästä tulee haitta.” [Opettaja 7]

”Jollekin on pienikin läksy liikaa ja jollekki sitte taas, tuota, mikään ei tunnu riittävän. Että kun haluaa tehdä hirveästi. Että vaikka kymmeniä sivuja haluaa tehdä. Se pitää sillä tavalla sanoa, että ei tarvi. Että meepä sitte koulupäivän jälkeen tai iltapäiväkerhon jälkeen, mee kaverille tai vaikka leikkimään ulos pihalle sitten, kun läksyt on tehty. ”
[Opettaja 3]

5.3.4. Kotitehtävien vaikutus oppituntiin

Parin haastattelemani opettajan mukaan kotitehtävillä voi olla haitallisia vaikutuksia oppitunnin aikana. Kotitehtävät voivat viedä aikaa opetuksesta. Heidän mielestään pahimmillaan kotitehtävien tarkistus vie opettajan huomion pois oppitunnista, kun opettaja auttaa yhtä oppilasta esimerkiksi kotitehtävien tarkistuksessa. Tällaisissa tilanteissa kotitehtävistä ei ole heidän mukaansa muuta kuin haittaa, jos muu luokka odottaa, että opettaja auttaa yhtä oppilasta kotitehtävistä aiheutuneiden ongelmien kanssa. Heidän mielestään kotitehtävät eivät saisi vaikuttaa opetukseen niin, että opetuksen laatu heikkenee, eivätkä oppilaat saa opetusta. Opettajan tulee osata järjestää kotitehtävätilanteet siten, että ne ovat oppimistilanteita koko luokalle ja siten, ettei niistä muodostu haittaa oppilaille.

”Koska mää nään opettajana sit jos mää annan hirveesti läksyä, joskus niitä kyllä on, jos antaa, sit se niiden kontrollointi. Et sitte ne pitää kuitenkin tarkistaa. Se sitte taas vie siitä muusta ajasta pois ja sitte taas sen jatkuva tehtävien läpikäynti on oppimista kohtaan väärin, eli esimerkiksi kun oppilaan kaa käydään tehtäviä läpi, niin se turhauttaa. Milloin me päästään niinkö siihen, niinkö siihen tämän hetken asiaan kiinni, mutta sillä hetkellä sitä korjautetaan yhdelle oppilaalle se joku väärä kotitehtävä. Niikö ne kakskyt muuta oottaa, että mää yhen väärän korjaan.” [Opettaja 5]

”Mutta mun opettaminen on hyvin paljon jotain muuta, kun sitä suorittamista ja tehtävien tekemistä.” [Opettaja 4]

5.3.5. Vanhempien tuen puute

Opettajien mielestä vanhempien tuki oli erittäin tärkeä oppilaalle. Jos oppilaalta puuttuu vanhempien tuki kotona, esimerkiksi juuri kotitehtävien tekemisen aikaan, se saattaa olla oppilaalle haitallista. Osalle oppilaista vanhemman tuki kotona on tärkeää ja tarpeellista, joten jos oppilas ei saa tukea kotona, niin se saattaa esimerkiksi vaikuttaa oppilaan oppimiseen haitallisesti. Tuen tarve oli kaikille luokka-asteille yhteistä. Cooperin (1989, 2) mukaan oppilaan vanhemmat voivat sekaantua liiallisesti oppilaiden kotitehtäviin ja tehdä kotitehtävät jopa oppilaan puolesta. Näin ollen opettajan on työssään selvitettävä oman luokkansa oppilaiden heikkoudet ja vahvuudet. Näin hän voi oppilaan vanhempien kanssa keskustella siitä, millaista tukea oppilas kotona tarvitsee. Alkuopetuksessa vanhemmat usein kiittaavat oppilaan kotitehtävät tehdyksi, mutta mitä vanhemmaksi oppilas tulee, niin sitä itsenäisemmäksi hänen työskentelynsä muodostuu. Kuitenkin myös vanhemmat oppilaat saattavat tarvita kotona apua kotitehtävien tekemisessä.

”Lapselle siitä on haittaa, siitä jos kotiolo on esimerkiksi hyvinkin epämääräiset. Silloin siitä voi olla lapselle haittaa, jos kotona ei pystytä tai auteta oppilaiden kotitehtävien kontrollointia tai kotona ei saada kotitehtävien tekemiseen tukea.” [Opettaja 6]

6. Yhteenveto

Jokainen haastatteleman luokanopettaja antoi omassa työssään kotitehtäviä oppilaille. Heidän näkemyksensä kuitenkin erosivat siinä, kuinka tärkeässä roolissa kotitehtävät olivat heidän opetuksessaan. Kaikki opettajat olivat sitä mieltä, että opettajan tulee tarkasti pohtia minkälaisia kotitehtäviä antaa oppilaille. Heidän mielestään oppilaille ei saa antaa turhia kotitehtäviä, vaan tehtävillä tulee olla joku merkitys ja tarkoitus. Kaikki haastatteleman luokanopettajat olivat sitä mieltä, että kotitehtävistä voi olla sekä etua että haittaa oppilaalle sekä opetukselle.

Opettajat antoivat oppilaille kotitehtäviä vain silloin, kun heillä oli siihen joku pedagogisesti perusteltu syy. Opettajien mielestä kotitehtävillä tulee aina olla joku tavoite, mihin niillä pyritään. Keräämäni aineiston pohjalta löysin kahdeksan eri perustelua miksi opettajat antavat oppilaille kotitehtäviä. Ensimmäisenä perusteluna oli se, että kotitehtävillä koululaiset pääsevät koulutyön alkuun. Kotitehtävien avulla oppilaat muistavat, että he ovat koululaisia. Toisena perusteluna oli se, että kotitehtävien avulla opettaja kykenee seuraamaan oppilaiden edistymistä tai oman opetuksensa onnistumista. Kolmas perustelu siihen, että opettajat antavat kotitehtäviä oli, että kotitehtävien avulla oppilaat vahvistavat oppitunnilla opittua asiaa. Tämä tukee heidän ymmärtämistään ja oppimistaan. Neljäntenä perusteluna kotitehtäville oli, että kotitehtävät kuuluvat koululaisen koulunkäyntiin ja niihin rutiineihin, joita opettaja luo omaan luokkaansa. Oppilaat oppivat koulun tavoille ja koulutyön tekemiseen. Viides perustelu kotitehtävien antamiseen oli, että niiden avulla opettaja kykenee antamaan oppilaille sellaisia tehtäviä, jotka ovat heidän omalla tasollaan. Näin oppilas saa juuri sellaisia tehtäviä, joita hän tarvitsee. Kuudes perustelu kotitehtävien antamiselle oli, että kotitehtävien avulla oppilaat saavat onnistumisen kokemuksia. Kotitehtävät motivoivat varsinkin pienempiä oppilaita. Kotitehtävissä onnistuminen innostaa ja

motivoi oppilaita. Seitsemäntenä perusteluna oli se, että kotitehtävien avulla oppilaat opettelevat ottamaan vastuuta. Kahdeksas ja viimeinen perustelu siihen, että opettajat antavat oppilaille kotitehtäviä oli se, että kotitehtävien avulla harjoitetaan oppilaiden ulkomuistia. Opettajat kokivat ulkomuistin tärkeäksi asiaksi ja käyttivät kotitehtäviä ulkomuistin harjoittamisen välineenä.

Jokainen haastatteleman opettaja oli sitä mieltä, että kotitehtävistä voi olla etua oppilaille ja opetukselle. Kotitehtävien etujen analyysin jälkeen löysin kuusi eri kategoriaa siitä, minkälaisia etuja opettajat näkevät kotitehtävissä. Ensimmäisenä etuna oli, että kotitehtävien avulla opettajat kykenevät eriyttämään opetusta kunkin lapsen tasolle. Toisena etuna oli, että kotitehtävien avulla opettaja kykenee seuraamaan oppilaan kehittymistä ja tarpeen tullen arvioimaan tarvitseeko oppilas erimerkiksi tukea opinnoissaan. Kolmantena kotitehtävien etuna oli se, että niiden avulla oppilaat ja oppilaiden vanhemmat viettävät aikaa yhdessä. Kotitehtävien avulla oppilaan vanhemmat pysyvät myös ajan tasalla siinä, mitä heidän lapsensa opiskelee ja tekee koulussa. Neljäs etu kotitehtävistä oli, että kotitehtävien avulla oppilas saa mahdollisuuden kerrata ja pohtia aiemmin oppimaansa. Opettajat näkivät tämän suurena etuna, sillä heidän mielestään oppilaat tarvitsevat usein aikaa opitun sulatteluun ja saavat paremman ymmärryksen asiasta, kun ovat hieman saaneet pohtia sitä. Viidentenä etuna oli, että kotitehtävät kehittävät oppilaiden itsetietoisuutta ja itsetuntoa. Kotitehtävien avulla oppilaat tulevat tietoisiksi heille sopivista työskentelytavoista. Tämä antaa heille mahdollisuuden onnistua ja luoda paremman itsetunnon opiskelijana. Kuudentena kotitehtävistä saatavana etuna oli se, että kotitehtävien avulla oppilaat oppivat ottamaan vastuuta omista asioistaan. Oppilaat oppivat myös toimimaan yhdessä sovittujen sääntöjen mukaan.

Jokainen opettaja oli valinnut käyttää kotitehtäviä, mutta kuitenkin kaikki haastatteleman opettajat olivat sitä mieltä, että kotitehtävistä voi myös olla haittaa oppilaille ja opetukselle. Aineiston analyysistä sain viisi eri kategoriaa siihen,

minkälaisia haittoja kotitehtävistä voi olla. Ensimmäinen haitta kotitehtävistä oli, että huonosti suunnitellut kotitehtävät ovat samanlaisia kuin ne tehtävät mitä oppilas on jo tehnyt tunnilla. Tällaisessa tilanteessa oppilas ei saa opetuksesta kaikkea irti. Tämä ei myöskään vastaa uuden perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita (Opetushallitus 2014), missä tuodaan esille se, että oppilaiden tulisi pystyä opiskelemaan omalla tasollaan. Toinen kotitehtävien haitta oli, että liiat kotitehtävät saattavat uuvuttaa oppilaat. Opettajilla tulee olla hyvä oppilaantuntemus, sillä eri oppilaille sama määrä kotitehtäviä voi olla liikaa. Kolmas kotitehtävistä aiheutuva haitta oli se, että kotitehtävät veivät liikaa aikaa oppilaiden vapaa-ajasta. Osa oppilaista haluaa tehdä suuria määriä kotitehtäviä, kun taas toiset oppilaat taas tekevät kotitehtäviä liian tunnollisesti. Opettajien mielestä oppilailla tulee olla vapaa-aikaa, sillä he tarvitsevat sitä. Neljäs haitta oli se, että kotitehtävät voivat viedä oppitunnista paljon aikaa. Tämän ajan voisi käyttää muuhun. Opettajien mielestä kotitehtävien antaminen ja tarkistaminen tulee hoitaa siten, että se on oppimistilanne kaikille oppilaille. Viidentenä haittana opettajat näkivät vanhempien tuen puutteen kotitehtävien tekemisessä. Opettajien mielestä osa oppilaista tarvitsee kotona vanhempien apua kotitehtävien tekemisessä. Avun puute saattaa vaikuttaa oppilaiden oppimiseen negatiivisesti.

Eri luokka-asteilla opettavilla opettajilla oli sekä samoja että eri perusteita kotitehtävien antamiseen. Alkuopetuksessa opettavilla opettajilla oli sellaisia perusteluja kotitehtävien antamiselle, mitä muiden luokka-asteiden opettajilla ei ollut. Alkuopetuksessa opettajat perustelivat esimerkiksi kotitehtävien antamista siten, että niillä päästään koulunkäynnin alkuun. Muiden luokka-asteiden opettajat eivät maininneet tätä. Alkuopetuksen opettajat perustelivat myös kotitehtävien antamista siten, että kotitehtävien avulla oppilaat saavat oppimisen ilon kokemuksia. Muiden luokka-asteiden opettajat eivät maininneet tällaista perustelua kotitehtävien antamiselle. Kuitenkin suurin osa opettajien antamista perusteista kotitehtäville olivat samat luokka-asteelta toiselle. Eri luokka-asteiden opettajat perustelivat esimerkiksi kotitehtävien antamista sillä, että ne ovat osa koulun-

käyntiä, kotitehtävät tukevat oppimista, kotitehtävien avulla tuetaan oppilaiden ulkomuistia, kotitehtävien avulla oppilaat saavat tehdä omantasoisia tehtäviä ja kotitehtävien avulla oppilaat harjoittelevat vastuun ottamista omista asioistaan. En huomannut sitä, että esimerkiksi viidennellä tai kuudennella luokalla olisi ollut omia tavoitteita. Tämä sama koski myös kolmatta ja neljättä luokkaa. Vain alkuopetuksessa opettavilla opettajilla oli täysin eri perusteluja kotitehtävien antamiselle.

7. Pohdinta

Kotitehtävät ovat yksi osa koulujen arkea. Kotitehtävien käyttö opetuksessa vaikuttaa sekä opettajien opetustyön suunnitteluun sekä oppilaiden opiskeluun. Olen aina kokenut, että kotitehtävät ovat yksi osa koulunkäyntiä. Kuitenkaan en aikaisemmin osannut hahmottaa sitä, kuinka monimuotoisesti kotitehtäviä käytetään eri asioiden opettelemisessa ja opettelemisen välineenä. Itse olin aikaisemmin käsittänyt kotitehtävät pelkästään oppimisen apuvälineenä, joten tämä pro gradu -tutkielma ja tutkimusentekoprosessi rikastutti minun näkemyksiäni kotitehtävien käytöstä.

Mielestäni kotitehtäviä olisi hyvä tutkia enemmän, varsinkin kun syksyllä 2016 astuu voimaan uusi perusopetuksen opetussuunnitelma (Opetushallitus 2014). Olisi mielenkiintoista jatkaa tutkimusta siten, että tutkittaisiin millä tavalla kotitehtävät vastaavat uudessa opetussuunnitelmassa oleviin laaja-alaisen oppimisen ja opetuksen tavoitteisiin. Vaikka tutkielmani tulosten pohjalta opettajat toimivat jo pitkälti näiden tavoitteiden mukaan, olisi mielenkiintoista myös havainnoida sitä, millä tavalla opettajat todella käyttävät kotitehtäviä omassa opetuksessaan.

7.1. Tutkimuksen luotettavuus

Keräsin pro gradu -tutkielmani aineiston haastattelemalla luokanopettajia. Päätin jo kandidaatintutkielmaa tehdessäni sen, että jatkan kotitehtävien tutkimista laajentaen kandidaatintutkielmani näkökulmaa. Näin ollen kandidaatintutkielmani aineisto käsitteli samoja asioita, kuin pro gradu -tutkielmani aineisto. Lähdin käsittelemään kandidaatintutkielmani aineistoa uudelleen, sillä pro gradu -tutkielmassa laajensin tutkimukseni aihetta. Mielestäni kandidaatin tutkielman

aineisto oli luotettava ja pystyin käyttämään sitä myös osana pro gradu - tutkielmaani, sillä kummankin tutkielman aiheet olivat samoja, mutta tutkin aiheita vain eri näkökulmasta. Kandidaatintutkielmani olin rajannut alkuopetuksen opettajiin, kun taas pro gradu -tutkielmassani laajensin aiheitani siten, että tutkin kaikkien alakoulun luokka-asteilla opettavien opettajien syitä antaa kotitehtäviä. Mielestäni luotettavuutta lisää myös se, että aloin uudelleen analysoida kandidaatintutkielmaan hankkimaani aineistoa. Uuden analyysin ansiosta sain vastaukset pro gradu -tutkielmani tutkimuskysymyksiin. Kandidaatintutkielmaan kerätystä aineistosta löytyi paljon hyvää aineistoa pro gradu -tutkielmaani.

Keräsin pro gradu -tutkielmani aineiston keväällä 2016. Otin huhtikuun alussa yhteyttä useisiin eri kouluihin. Kuitenkin vain muutama opettaja otti minuun yhteyttä ja suostui haastateltavaksi. Tämän jälkeen otin vielä yhteyttä kouluihin. Lopulta sain haastateltua neljää luokanopettajaa. Olin kandidaatintutkielmaani haastatellut kolmea luokanopettajaa, joten aineistoni koostuu yhteensä seitsemän opettajan haastattelusta. Pohdin vähäisen aineistoni takia, kannattaisiko minun ottaa vielä kertaalleen yhteyttä kouluihin. Aloitin kumminkin aineiston analysoimisen, jotta saisin kuvan siitä, tarvitsenko vielä lisää aineistoa. Aineiston analysoinnin jälkeen päädyin siihen lopputulokseen, että aineistoni oli riittävä eli aineistoni oli kylläntynyt. Mikään aineistoni teemoista ei ollut sellainen, että vain yksi opettaja olisi tuonut tämän näkökulman esille. Suurimmassa osassa teemoista opettajat jakoivat saman näkemyksen. Aineiston analysoinnin jälkeen havaitsin myös, että aineistoni vastasi hyvin asettamiini tutkimuskysymyksiin.

Tutkielmani tulosluvut eivät yhtä poikkeusta lukuun ottamatta vastaa suoraan tutkimuskysymyksiini. Ensimmäinen tulosluku vastasi ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni. Toisena tutkimuskysymyksenä oli, millaiset ovat opettajien antamat perustelut kotitehtäville eri luokka-asteilla. Tähän tutkimuskysymykseen en vastaa omalla tulosluvulla, vaan sisällytin tätä pohdintaa muihin tuloslukui-

hin. Kaikissa tulosluvuissa vertailin sitä, millaisia erilaisia ja samanlaisia tavoitteita eri luokka-asteella opettavilla opettajilla oli kotitehtävistä. Mielestäni tämä dialogi rikastutti tulosluvuissa tapahtuvaa kerrontaa. Vastauksen kolmanteen tutkimuskysymykseen jaoin kahteen eri tuloslukuun. Tein päätöksen, että erotin kotitehtävien edut ja haitat omiin lukuihinsa. Mielestäni tämä oli selkeämpi jaotelu. Mielestäni sain vastaukset kaikkiin tutkimuskysymyksiini.

Pro gradu -tutkielmani tekeminen sisälsi myös haasteita. Ensimmäinen haastava asia oli tutkimuksen teoriataustan laatiminen. Kotitehtäväaihetta on tutkittu melko vähän, etenkin Suomessa. Kaikista suosituimmat kotitehtävä-tutkimuksen näkökulmat olivat kotitehtävät ja motivaatio sekä oppilaan vanhemman rooli kotitehtävissä. Teorian muodostaminen oli haastavaa, sillä en löytänyt niin paljoa eri lähteitä, kuin olin toivonut, vaikka tein hakuja sekä google scholarin ja yliopistokirjastossa olevien tietokantojen avulla. Tämän vuoksi tutkielmassani toistuvat usein samat lähteet. Toinen asia, minkä koin haasteelliseksi, oli haastateltavien hankkiminen. Otin useamman kerran yhteyttä kouluille, mutta en saanut kuin muutaman vastauksen kyselyyni. Tiesin aikaisemmassa kokemuksestani sen, että haastateltavien löytäminen on yksi kaikista työläimmistä prosesseista. Tämä oli vielä haastavampaa kevään aikana, kun opettajien oma työmäärä oli tavallista suurempi.

Tuomen ja Sarajärven (2009, 134–136) mukaan laadullisen tutkimuksen luotettavuustarkastelussa tarkastellaan usein objektiivista tietoa sekä tutkimuksen totuudellisuutta. Kun pohditaan tutkimuksen objektiivisuutta, niin on syytä miettiä sekä tutkimuksen havaintojen luotettavuutta että niiden puolueettomuutta. Mielestäni sisällönanalyysissä onnistuin saavuttamaan objektiivisuuden melko hyvin. Haastattelun ilmaisuja pelkistäessä pyrin puolueettomasti analysoimaan tutkimukseni tuloksia, vaikka minulla oli omat ennakkokäsitykseni tutkimuksen aiheesta. Säilytin kuitenkin mielestäni tutkimustuloksia analysoidessani objektiivisuuden hyvin, sillä sain sellaisia alaluokkia, mistä en ollut tietoinen aikaisem-

min. Olen pyrkinyt esittämään opettajien omat ajatukset ja näkemykset mahdollisimman totuudenmukaisesti. Tutkimuksen luotettavuutta voi myös arvioida reliabiliteetin ja validiteetin kriteerein (Ronkanen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne & Paavilainen 2011, 129–133). Ruusuvuoren, Nikanderin ja Hyvärisen (2010, 432–433) mukaan tärkeä osa haastattelututkimuksen validiteettia on tulosten litterointi. Laadullisen haastattelututkimuksen validiteettia lisäävät kurinalainen litterointi, minkä voi mahdollisesti uudelleen analysoida. Omasta mielestäni litteroin haastattelut hyvin. Välillä haastattelujen puhe, jota litteroin, saattoi olla epäselvää, mutta yritin parhaani mukaan saada opettajien puheen sana sanasta litteroitua.

7.2. Oma tutkijan positioni

Olen vuosien mittaan saanut monipuolisen ja monimuotoisen kuvan kotitehtävistä. Olen oppilaana tehnyt kotitehtäviä sekä peruskoulussa että lukiossa. Luokanopettajakoulutuksen aikana olen osana opintojani pohtinut kotitehtävien pedagogista merkitystä ja keskustellut tästä asiasta muiden opiskelijoiden kanssa. Luokanopettajakoulutukseni aikana olen toiminut opetusharjoituksissa opettajana ja näin ollen suunnitellut, antanut ja tarkistuttanut kotitehtäviä. Kandidaattututkielmassa olen tutkinut kotitehtävien taustalla olevia teorioita ja saanut esiopetuksessa toimivilta opettajilta tietoa heidän kotitehtäviä koskevista näkemyksistään. Mielestäni monipuoliset kokemukset kotitehtävistä vain rikastuttivat tutkimustyötä. Samanaikaisesti minun tuli kuitenkin muistuttaa itseäni siitä, että kotitehtäväkäsitteeni ovat subjektiivisia, eikä niiden saa antaa vaikuttaa tutkimustyöhöni.

Tämä tutkimusaihe on mielestäni erittäin tärkeä, sillä kotitehtäviä käytetään opetusmenetelmänä laajalti koko Suomessa. Huolimatta siitä, että kotitehtävät ovat suosittu opetusmenetelmä, kotitehtävistä on tehty vain niukasti tutkimusta, josta suurin osa on määrällistä tutkimusta. Suurin osa kotitehtävä-tutkimuksesta

on myös jo lähes 20 vuotta vanhaa. Syitä kotitehtävien antamiselle on tutkittu vähän. Suomessa opettajat saavat itse päättää miten he järjestävät opetuksen omassa luokassaan, joten kotitehtävien käyttö on opettajan oma pedagoginen valinta. Koska opettaja on vastuussa oppilaiden opettamisesta ja kasvattamisesta on tärkeää, että hän tekee harkittuja pedagogisia päätöksiä opetuksen ja kasvatuksen suhteen. On tärkeää, että opettaja pystyy kertomaan omat pedagogiset perustelut, miksi hän käyttää kotitehtäviä osana omaa opetustaan. Tämä antaa suuntaviivoja kotitehtävien mahdolliselle käytölle tulevaisuudessa. Tarvitaanko kotitehtäviä, jos niin miksi? Millä tavalla opettaja ja oppilas hyötyvät kotitehtävistä? Voiko kotitehtäviä uudistaa ja toteuttaa uudella tavalla?

Kouluissa olemme muutoksen kynnyksellä. Tieto- ja viestintäteknikka ovat yhä suuremmassa osassa opetusta. Elektronista oppimateriaalia tulee olla opetuksessa entistä enemmän. Ylioppilaskirjoituksista tulee sähköiset. Tietotekniset taidot ja osaaminen ovat myös yhä suuremmassa roolissa sekä meidän jokaisen arjessa että työelämässä. Tulee olemaan mielenkiintoista, miten eri koulut ympäri Suomea pystyvät vastaamaan uuden opetussuunnitelman (Opetushallitus 2014, 20–24) asettamiin laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin ja kriteereihin. Yksi näistä laaja-alaisen osaamisen alueista on tieto- ja viestintäteknikka. Mielestäni tämä olisi yksi mielenkiintoinen tutkimuksen aihe. Ei pelkästään e-kirjojen käyttö vaan myös se, miten opiskelu siirtyy verkkoon, mukaan lukien myös kotitehtävät ja miten kotitehtävät toteuttavat laaja-alaista oppimista kouluissa.

Lähteet

Cooper, H. 1989. Synthesis of Research on Homework. Educational Leadership 85–90. WWW-muodossa:

<http://www.addison.pausd.org/files/addison/homework/Synthesis%20of%20Research%20on%20Homework.pdf> (luettu: 3.4.2015)

Cooper, H., Robinson, J. C. & Patall, E. A. 2006. Does Homework Improve Academic Achievement? A Synthesis of Research, 1989–2003. Teoksessa Review of Educational Research 1–62. WWW-muodossa:

<http://emilkirkegaard.dk/en/wp-content/uploads/Does-Homework-Improve-Academic-Achievement-A-Synthesis-of-Research-FIXED.pdf> (luettu: 19.10.2014)

Cosden, M., Morrison, G., Gutierrez, L. & Brown, M. 2004. The Effects of Homework Programs and After-School Activities on School Success. Theory in Practice 43(3), 220–226. WWW-muodossa:

[http://faculty.ksu.edu.sa/almuzaini/DocLib5/%D8%AF%D8%B1%D8%A7%D8%B3%D8%A7%D8%AA%20%D9%88%20%D8%A8%D8%AD%D9%88%D8%AB/14361320\[1\].pdf](http://faculty.ksu.edu.sa/almuzaini/DocLib5/%D8%AF%D8%B1%D8%A7%D8%B3%D8%A7%D8%AA%20%D9%88%20%D8%A8%D8%AD%D9%88%D8%AB/14361320[1].pdf) (luettu: 3.5.2016)

Epstein, J. & van Voorhis, F. 2001. More Than Ten Minutes: Teachers' Roles in Designing Homework. Educational Psychologist 36(3), 181–193. WWW-muodossa:

http://www-tc.pbs.org/teacherline/courses/inst320/docs/inst320_epstein_van%20voorhis.pdf (luettu: 2.5.2016)

Haapaniemi, S., Mörsky, S., Tikkanen, A., Vehmas, P., Voima, J. & Rajamäki M. 2015. Tuhattaituri 1b. Helsinki: Otava.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1988. Teemahaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Holopainen, P. 2003. Koulun toimintakulttuuria etsimässä. Teoksessa O. Ikonen & P. Virtanen (toim.) HOJKS II. Juva: PS-kustannus, 35–42.

Horsley, M. & Walker, R. 2008. Best practice in designing and managing after-school homework support. Teaching and learning: International practice. Information Age Publishing.

Hänninen, L., Laine, A. & Putkonen, H. 2005. Matikkamatka 6. Helsinki: Tammi.

Järvinen, P. & Järvinen, A. 2000. Tutkimustyön metodeista. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Khon, A. 2007. Rethinking homework. WWW-muodossa: <http://www.charleston.k12.il.us/CmS/Teachers/TeamRed/LangArts/Con2.PDF> (luettu: 6.4.2015)

Lahtinen, N. 2011. Oppilaan oikeudet ja vanhempien vastuu. Juva: PS-kustannus.

Lonka, K. 2000. Jokainen meistä on erilainen oppija. Teoksessa A-M. Hintikka (toim.) Erilaisesta oppijasta erinomaiseksi oppijaksi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 26–37.

MacNeil, A. J., Prater, D. L. & Busch, S. 2009. The effects of school culture and climate on student achievement. International Journal of Leadership in Education 12(1), 73–84. WWW-muodossa: <http://donnieholland.wiki.westga.edu/file/view/school%20culture%20climate%20%26%20achievement.pdf> (luettu: 15.3.2016)

Marton, F. 1981. Phenomenography. Describing conceptions of the world around us. Instructional science 10 (1981) 177–200. WWW-muodossa: http://www.ida.liu.se/divisions/hcs/seminars/cogsciseminars/Papers/marton_-_phenomenography.pdf (luettu: 22.3.2016)

Marton, F. 1988. Phenomenography: A research approach to investigating different understandings of reality. Teoksessa R. R. Sherman & R. B. Webb (toim.). Qualitative research in education: focus and methods. London: The falmer

press. 140–160. WWW-muodossa: <http://idr.iain-antasari.ac.id/473/1/kualitatifrisetEDUCATION.pdf#page=151> (luettu: 22.3.2016)

Marton, F. & Pong, W. Y. 2007. On the unit of description in phenomenography. Higher education research & development 24(4) 335–348.

O'Connor, T. 2000. The Perfectionist Virus. London: Nicholas Brealey Publishing. 184–185.

Opetushallitus. 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. WWW-muodossa: http://www.oph.fi/download/139848_pops_web.pdf (luettu: 19.10.2014)

Opetushallitus. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. WWW-muodossa: http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf (luettu 5.3.2015)

Okkonen-Sotka, P., Sintonen, A-M. & Uus-Leponiemi, T. 2009. Matikka 2, kevät. Helsinki: WSOYPro.

Patall, E. A., Cooper, H. & Robinson, J. C. 2008. Parental Involvement in Homework. Review in Educational Research 78(4), 1039–1101. WWW-muodossa: <http://www2.sd38.bc.ca/District%20Info/Resources/Governance/FAV4-0000DC79/FOV4-0003D4E3/Parent%20Involvement%20in%20Homework.pdf> (luettu: 3.5.2016)

Perusopetuslaki (1998/628). 1998. WWW-muodossa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perusopetuslaki> (luettu: 1.4.2015)

Peterson, K. D. & Deal, T. E. 2002. The Shaping School Culture Fieldbook. WWW-muodossa: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED479930.pdf> (luettu: 3.11.2015)

- Pollari, J. & Koppinen, M-L. 2010. Ketä kannattaa opettaa? Juva: PS-kustannus.
- Poutala, M. 2010. Opettajan valta ja vastuu. Juva: PS-kustannus.
- Quantz, B. 2000. Homework: The Beast. London: Nicholas Brealey Publishing. 181–184.
- Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2009. Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tallinna: Tallinna Raamattutrukikoda.
- Ruusuvuori, J., Nikander, P & Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino.
- Sahlberg, P. (toim.) 1997. Opettajana koulun muutoksessa. Juva: WSOY.
- Salovaara, R. & Honkonen, T. 2013. Voi hyvin, opettaja! Juva: PS-kustannus.
- Saloviita, T. 1999. Kaikille avoimeen kouluun. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Saloviita, T. (toim.) 2013. Luokka haltuun! Parhaat keinot toimivaan opetukseen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Siitonen, I. 2011. Koululaisuus esiopetusikäisten lasten silmin: Fenomenografinen tutkimus lasten koululaisuuskäsityksistä ja niiden rakentumisesta ekologisessa ympäristössä. WWW-muodossa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37006/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-2011112511732.pdf?sequence=1> (luettu: 3.11.2014)
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustanneosakeyhtiö Tammi.
- Uljens, M. 1989. Fenomenografi – forskning om uppfattningar. Lund: Studentlitteratur.

Watkins, P. J. & Stevens, D. W. 2013. The Goldilocks Dilemma: Homework Policy Creating a Culture Where Simply Good Is Just Not Good Enough. *The Clearing House* 86(2) 2013. WWW-muodossa: <http://web.a.ebscohost.com.ezproxy.ulapland.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=82babf87-ec7a-4eed-b494-dfc1ce1ebb0c%40sessionmgr4004&hid=4206> (luettu: 1.5.2016)

Liite 1

KOKKOLAN KAUPUNKI

Sivistyskeskus

Viranhaltija ja virka-asema

Johnson Peter

Sivistysjohtaja

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS

Tutkimusluvat

1

Päivämäärä / pykälä

30.3.2016 / § 75

13.01

Asia	TUTKIMUSLUPA / Pauliina Rintamäki	
Päätös ja sen perustelut	Myönnän Lapin yliopistossa luokanopettajaksi opiskelevalle Pauliina Rintamäelle tutkimusluvan. Tutkimuksessa haastatellaan alakoulun luokanopettajia keväällä 2016 ja tutkitaan heidän näkökulmiaan kotitehtävien antamiseen. Hakija käyttää aineistoa pro gradu -tutkielmassaan.	
Allekirjoitus	Sivistysjohtaja Peter Johnson	
Oikaisuvaatimus-oikeus	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianomainen) sekä kunnan jäsen.	
Oikaisuvaatimusviranomainen	Opetus- ja kasvatustieteiden osasto	
Oikaisuvaatimusaika ja sen alkaminen	Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenten katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näydetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.	
Oikaisuvaatimuksen sisältö ja toimittaminen	Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusaajan päättymistä.	
Päätöksen nähtäväksi asettaminen	Sivistyskeskus, tiistai 5./4. 2016 klo 9-16.	
Tiedoksianto asianosaiselle	☐ Lähetytiedoksi kirjellä Annettu postin kuljetettavaksi, pvm / tiedoksiantaja 5.4.2016 / L. Finnilä-Österbacka	Asianosainen Rintamäki Pauliina rintama@ulapland.fi
	☐ Luovutettu asianosaiselle Paikka, pvm	Asianosainen
	Tiedoksiantajan allekirjoitus ja virka-asema	Vastaanottajan allekirjoitus
	palvelusihteri	
	☐ Muulla tavoin, miten	
Lisätietoja	Päätös lähetetty hakijalle sähköisenä	
Litteet		
Sisäinen jakelu		

Postiosoite / Postadress:
PL 43 / PB 43
67101 KOKKOLA / KARLEBY

Käyntiosoite / Besöksadress:
Kaupungintalo / Stadshuset
Kauppatori 5 / Salutorget 5

Puhelin / Telefon:
(06) 828 9111
Fax: (06) 8289 389

S-posti / E-post:
etunimi.sukunimi@kokkola.fi
fornamn.efternamn@kokkola.fi

Internet:
www.kokkola.fi

Liite 2

Teemahaastattelurunko

Kotitehtäviin vaikuttavat asiat?

- Kotitehtävien näkyminen luokan arjessa
- Kotitehtävien näkyminen luokan säännöissä
- Koulun käytänteet koskien kotitehtäviä
- Koulun säännöt
- Milloin annetaan, milloin taas ei?
- Koulun tavoitteet

Miksi antaa kotitehtäviä?

- Kotitehtävien pedagogiset perustelut
- Millaisia etuja kotitehtävistä voi olla oppilaalle
- Millaista haittoja kotitehtävistä voi olla oppilaalle
- Millaista etuja kotitehtävistä voi olla opettajalle
- Millaista haittoja kotitehtävistä voi olla opettajalle

Millaiseen opetukseen kotitehtävillä tähdätään

- Oppimateriaalin käyttö
- Kotitehtävien tavoitteet
- Kotitehtävien eriyttäminen
- Mahdolliset edut ja haitat kotitehtävien eriyttämisessä